

SIKKERHED I CENTRUM

*Sikkerhedsplaner i socialt arbejde med børn
& familier i udsatte positioner*

af

MIMI PETERSEN & JOHN STEEN JOHANSEN

SIKKERHED I CENTRUM af M. PETERSEN & J. JOHANSEN

Institut for Socialt Arbejde
PROFESSIONSHØJSKOLEN

METROPOL

ISSN: 1397-7725

Skriftserie nr.15

MMXV

Sikkerhed i Centrum

Sikkerhedsplaner i socialt arbejde med børn og familier i udsatte positioner

Mimi Petersen og John Steen Johansen

April 2015

Professionshøjskolen Metropol, Frederiksberg

Institut for Socialt Arbejde

Forord

Skriftrækken for Institut for Socialt Arbejde formidler forskning, som udvikles på Instituttet. Skriftrækken består af rapporter om undersøgelser og anden forskning i socialt arbejde.

Vores mål er at skabe en tradition for empirisk forskning i socialt arbejde, der kvalificerer indsigter og forståelser til brug for socialrådgivere og i uddannelsen af socialrådgivere.

Der sker ofte ændringer i love og regler. Der kommer løbende nye metoder. Der etableres nye organisationer til at udføre og ikke mindst kontrollere socialt arbejde. Den praksis socialrådgivere, pædagoger og omsorgspersonale møder forandres løbende. Den viden om praksis vi havde i går er kun delvist gældende for praksis i dag. Institut for Socialt Arbejde er derfor nødt til løbende at opdatere indsigten i praksis, hvilket gør det nødvendigt at sikre en kvalificeret forskningsindsats.

Instituttet ønsker at skille sig ud ved at lave forskning, der har blikket rettet mod praksis samtidig med at vi møder internationale forskningsstandarder. Det er fra praksis vi ser på tværs, generaliserer og teoretiserer. Vi sigter på at publicere i anerkendte forskningstidsskrifter, udgive på anerkendte forlag og igennem denne skriftrække at formidle resultater. Det er på det grundlag vi skaber fundamentet for vore uddannelser og for en selvstændig socialrådgiverfaglighed.

Den forskning instituttet praktiserer, foregår i gensidigt samarbejde med kommuner og andre organisationer. Kommunerne indgår i samarbejdet ved at stille sig til rådighed for udforskningen, og giver os dermed mulighed for at opnå den fornødne indsigt.

På Institut for Socialt Arbejde bestræber vi os på at stille den viden vi opnår til rådighed for de deltagende organisationer og praktikere. Instituttets forskning er en invitation til dialog, der på konstruktiv vis kan give praktikere på alle niveauer mulighed for at overveje, hvad de kan gøre bedre. Deri ligger også et mål om give en bedre og mere sikker behandling af de borgere, der er omdrejningspunktet for det sociale arbejde.

I denne undersøgelse er det Roskilde Kommune som er indgået i samarbejdet med Metropol fra 2011-2014. Det er forløbet positivt og været udbytterigt for begge parter. Det er Roskilde Kommune og Metropol, som sammen har finansieret undersøgelsen.

Denne undersøgelse har ført til viden, som er relevant og kan inspirere praktikere, der arbejder med børn og unge i udsatte positioner. Undersøgelsen handler om en kommune, som går nye veje ved at anvende metoden Signs of Safety, hvor arbejdet med sikkerhedsplaner er i fokus. Det indebærer, at udsatte børn bliver i hjemmet medens privat og professionelt netværk sammen med socialrådgivere sikrer barnets situation. Målet er at barnet kan fortsætte og forbedre relationer i sin dagligdag samtidig med, at situationen bliver forbedret. Det er dermed et alternativ til at anbringe.

Undersøgelsen er gennemført som led i Institut for Socialt Arbejdes mål om at skabe viden om socialrådgiveres praksis forstået som *socialrådgiveres rolle og handlinger, Organisering af arbejdet og Håndtering/effekt overfor udsatte børn, familier og familiers private netværk.*

Denne publikation ligger i forlængelse af tidligere udarbejdede rapporter om *Undersøgelse af "Sikkerhedsplaner" som*

foranstaltning i arbejdet med udsatte børn (0 -12 år) i Roskilde Kommune (2013) og om Viden om børns forestilling, forventning og forståelse om involvering (2014).

Undersøgelsen er gennemført af lektor, Ph.d. Mimi Petersen, som har stået for undersøgelsen i alle tre år. I den sidste fase har adjunkt John Steen Johansen fra Metropol indgået som medskribent. Undervejs har Mimi Petersen sammen med Lektor Birgitte Zeeberg inddraget 20 bachelorstuderende, som har bidraget til undersøgelsen samtidig med at de har gennemført glimrende afgangsupgaver. Det har bidraget til Metropols mål om at inddrage studerende i forskningsopgaver, og umiddelbart løftet de studerende ind i ansættelser på området.

Yderligere har der været ydet en kvalificeret, engageret og tålmodig hjælp fra studentermedhjælperne Rasmus Hedegaard Bjørn og Mikkel Lauenborg. Undervejs har Docent Frank Ebsen haft ansvaret for projektets udvikling.

Roskilde kommunes medarbejdere og ledere skal have tak for deres tid og engagement i undersøgelsen. Et engagement, som altid har ledt videre og gjort undersøgelsen bedre. Der har været åbenhed og modtagelighed i social som skoleområdet, når vi og vores studerende har samlet materiale ind.

Endeligt skal lyde en særdeles stor tak til de børn og familier, som har bidraget og deltaget i undersøgelsen. Det gjorde os meget klogere.

Thomas Braun

Frank Ebsen

Institutschef

Docent

Forfatterens forord

Hver dag anbringes otte børn og unge i Danmark. Igennem de seneste fem år sket en markant stigning i andelen af tvangsmæssige anbringelser (Ankestyrelsen, 2010/2011 /2012).

Omdrejningspunktet i foreliggende undersøgelse er Roskilde kommunens arbejde med *Sikkerhedsplaner* som foranstaltning og alternativ til anbringelse for børn og familier i udsatte positioner. I arbejdet med sikkerhedsplaner er partnerskab mellem kommune, børnefamilie og det private netværk en forudsætning for at dette lykkes.

Børn i udsatte positioner har et stærkt ønske om at blive hørt og inddraget i processer og beslutninger om sikkerhed og trivsel i deres familie. Men vejen til børneindflydelse er lang.

Et vigtigt fund i undersøgelsen er den manglende involvering af børnene i processen og beslutningerne.

Alle de voksne peger på børnenes unge alder og sårbarhed som argument for ikke at involvere dem. Forældrene føler sig usikre på formålet med at inddrage deres børn, og de professionelle giver på deres side udtryk for, at de burde kende børnene og deres familier bedre, for at kunne inddrage børnene.

Det er derfor en selvstændig udfordring at give børn i udsatte positioner en stemme og lade børnene selv komme til orde i sagerne.

Børneinddragelse er mere end børnesamtale. Inddragelse af børn i udsatte positioner fordrer et paradigmeskifte på flere planer – *Fagligt* i forhold til de professionelles kompetencer.

Organisatorisk må børneinvolvering og inddragelse nytænkes. På det politiske plan skal børnenes indflydelse styrkes og tydeliggøres. For børnene selv, er sagen klar: De ønsker reel medinddragelse og medbestemmelse. Børnene vil høres og respekteres.

Det oplagte spørgsmål er derfor, om de professionelle, forældre og andre voksne er parate til at overveje at dele deres beslutningsmagt med børnene? Hvis svaret er Ja, hvad så med ansvaret – hvordan placeres det - hvem skal bære det?

Hvis svaret er Nej, hvilke ændringer er så påkrævet for at kunne skabe den nødvendige forandring?

Indhold

Forord	3
Forfatternes forord	6
Sammenfatning	10

KAPITEL 1:

Indledning.....	13
Undersøgellesdesign.....	18
Afgrænsning.....	22

KAPITEL 2:

Baggrund, begreber, andre undersøgelser og referencer	23
Baggrund.....	23
Begreber.....	28
Andre undersøgelser og referencer	30
<i>Erfaringer med sikkerhedsplaner i Københavns Kommune.....</i>	<i>34</i>
<i>Erfaringer fra Minnesota.....</i>	<i>35</i>

KAPITEL 3:

Resultat	37
Inddragelse af privat netværk.....	40
<i>Opsummering.....</i>	<i>44</i>
Inddragelse af professionelt netværk	48
Inddragelse af børn	51
<i>Spørgsmål, proces og metode.....</i>	<i>52</i>
<i>Tanker og perspektiver fra børn med sikkerhedsplaner.....</i>	<i>54</i>
<i>Fund og opsummering.....</i>	<i>60</i>
<i>Barnets perspektiv og de mange dilemmaer</i>	<i>62</i>
Lovgivning og procedure.....	67

KAPITEL 4	
Konklusion.....	69

KAPITEL 5	
Veje frem.....	75
Litteraturliste	84

BILAG

Bilag 2:	Organisationsdiagram - Roskilde Kommune.....	92
Bilag 3:	Visitation til Sikkerhedsplansgruppen og forelæggelse for Visitationsudvalget, Børneafsnittet.....	93
Bilag 4:	Eksempel på bekymringsgrundlag.....	98
Bilag 5:	Eksempel på en sikkerhedsplan	100
Bilag 6:	Sammenfatning af de væsentligste fund og konklusioner fra BA-projekterne	106
Bilag 7:	Oversigt over den samlede empiri i undersøgelsesperioden, fordelt på hvert enkelt delprodukt	112
Bilag 8.1	- Overblik over proces og aktiviteter i undersøgelsen af børneperspektiver	116
Bilag 8.2	- Overblik over proces og aktiviteter i undersøgelsen af børneperspektiver	117
Bilag 9:	Historien om Sille (endelig version til dialog møde med skolebørn)	118
Bilag 10:	Perspektiver fra børnegrupper	123
Bilag 11:	Sikkerhedsplaner i Roskilde Kommune – Procesplan, 2014.....	129
Bilag 12.1:	Model for refleksion - i arbejdet med børnefamilier i udsatte positioner	138
Bilag 12.2:	Model for refleksion - i arbejdet med børnefamilier i udsatte positioner	139

Sammenfatning

I den intensive og krævende udviklingsperiode, med organisatoriske ændringer og personale-udskiftning, har kommunen opbygget beredskab og kompetence i arbejdet med sikkerhedsplaner. Metoden er blevet tilpasset de lokale forhold.

Undersøgelsen konkluderer at efter tre års arbejde med SoS og sikkerhedsplaner indgår metoden nu på linje andre metoder i det familierettede arbejde.

Fra september 2011 frem til juni 2014 har Roskilde kommune anvendt sikkerhedsplaner i arbejdet med udsatte børnefamilier, med i alt 38 børn.

- I 50 % af sagerne er det endt med at børnene er blevet i hjemmet – med familiebehandling, støtte eller aflastning. Hvis der ikke havde været en sikkerhedsplan, ville de 19 børn have været anbragt
- At skabe sikkerhed for børnene i denne sammenhæng vil sige at de ikke længere udsættes for fysisk vold
- Fokus i den første fase blev på børns trivsel. Den sidste fase af undersøgelsen pegede på at, der blev arbejdet med at afklare hvornår det var trivsel og hvornår det handlede om sikkerhed
- Klar og tydelig information om borgerens rettigheder i forbindelse med at indgå i et sikkerhedsplansforløb var et fælles ønske fra både forældrene og medarbejdergruppen
- Der skal skabes en ramme for, at barnet ikke bliver udsat for fysisk vold. I processen har forældrene og børnene

fået nogle redskaber og kompetencer. Det er blevet tydeligt at sikkerhedsplaner er en meget intensiv indsats, der kører i en kort periode – maksimalt seks måneder og der skal ske en hurtig udvikling ved en intensiv indsats

- Arbejdet med sikkerhedsplaner stillede høje krav til det private netværk. Flere af forældrene ønskede ikke at inddrage det private netværk
- Det private netværk føler sig ikke set og hørt i et sådant omfang som partnerskab forstået som deltagelse, samarbejde og samhandling lægger op til
- Børnenes eget netværk, i form af for dem betydningsfulde andre, udover netværket i slægten og de professionelle, blev ikke involveret
- Det private netværks dobbeltrolle som både støttende og kontrollerende opleves som belastende og dilemmafyldt af de involverede
- Der er behov for at tydeliggøre de forskellige deltageres roller og kompetencer
- Børnene vil gerne inddrages. De vil gerne have et fortroligt rum, men synes deltagelse i møder med mange voksne er overvældende
- Børnene vil gerne være ligeværdige aktører i løsningen af de problemer familien har og ønsker at være involveret i beslutninger, der træffes om deres og familiens liv
- Der er mange voksenstemmer med hver sit børnesyn og rationale. Den ulige magtfordeling mellem voksenverden og børneverden fremstår tydeligt

- Risiko for at, det professionelle netværk dominerer møderne og de tager over og instruerer i stedet for at lægge arbejdet ud til forældre og netværk
- Koordinationsvanskeligheder, utydelig rollefordeling og vanskelig kommunikation - fagpersoner imellem og fagpersoner og familier imellem
- Forældrene oplevede at der var en stor professionel gruppe overfor en lille forældregruppe.
- Forældrene og især det private netværk ønskede kun en kontaktperson og helst en fra sikkerhedsplansgruppen.

Kapitel 1: Indledning

Arbejdet med udsatte børn har gennem de senere år været præget af omfattende forandringer i lovgivning, procedurer og metoder.

Vedtagelsen af budgetloven i 2012 udgør en af de væsentlige forandringer og medfører at der stilles krav om at budgettet bliver overholdt. Dette er særligt udfordrende i forhold til arbejdet med børn og unge i relation til anbringelsesområdet og de dermed forbundne udgifter. Hver dag anbringes otte børn og unge i Danmark, selvom tallet har været faldende fra 2009, er der igennem de seneste fem år sket en markant stigning i andelen af tvangsmæssige anbringelser (Ankestyrelsen, 2010/2011 /2012).

Medarbejdernes daglige arbejde er omgærdet af krav om dokumentation af kvalitet, pris og effekt op følges derfor af et stigende behov for konkrete og håndgribelige metoder.

Dette har ført til en omfattende import af manualbaserede interventionsformer rettet mod udsatte børn og unge i de senere år. Metoderne er hovedsagelig udviklet i USA, Australien og England. Integrated Children System (ICS), Parent Management Training Oregon (PMTO), Signs of Safety (SoS), m.fl. er tydelige eksempler på dette. Sikkerhedsplaner, som alternativ til anbringelse, er en del af metoden SoS, der er udviklet i Australien. Denne metode vinder frem i mange kommuner, heriblandt Københavns Kommune.

Hvorfor vinder sikkerhedsplaner frem som alternativ til anbringelse?

Forskning viser, at anbringelse udenfor hjemmet har store konsekvenser for børns udvikling og deres relation til forældre og andre i det primære netværk (SFI 2008). Ser man på en undersøgelse fra det nationale forskningscenter for velfærd, lægger den op til at anbringelse ikke altid er løsningen for børn og unge. Anbragte børn har langt større risiko for at ende som lavt uddannede eller ufaglærte som voksne. Især de børn, der blevet anbragt sent, og hvor anbringelsen ikke har været stabil, er udsatte. Disse fakta understreger behovet for at udforske nye tilgange og alternativer til anbringelse. Signs of Safety, herunder sikkerhedsplaner, er et af de nyere alternativer.

Sikkerhedsplaner er en del af konceptet 'Signs of Safety', der blev udviklet i det sociale arbejde med svært belastede familier i Australiens urbefolkning, Aborigines, i 90'erne. Her tvangsfjernede de sociale myndigheder mange børn, deraf begrebet "The Stolen Generation". Som alternativ begyndte man at inddrage netværket i løsningen af familien og barnets problemer gennem tæt involvering af både familie og hele landsbyer. Metoden er siden blevet udbredt i bl.a. New Zealand, Canada, USA og Sverige.

I Danmark begyndte København og Roskilde Kommune at arbejde med sikkerhedsplaner i henholdsvis 2009 og 2011. Det har vist sig, at, i nogle af de grove sager har disse helt konkrete handleplaner hjulpet, så børnene ikke er blevet anbragt (Sørensen 2013).

Den politiske vision for Roskilde Kommunes sammenhængende børnepolitik mhp. at sikre den bedst mulige indsats overfor børn og unge med behov for særlig støtte sigter på at

-

- yde en tidlig indsats over for sårbare børn og unge. En indsats, der er kendetegnet ved en professionel tilgang til problemerne samt at sikre vidensdeling i overgange mellem indsatser
- arbejde på tværs af sektorer for at sikre, at børn og unge med behov for særlig støtte i størst muligt omfang inkluderes i normalsystemet (Notat: Sammenhængende børnepolitik, Roskilde Kommune oktober 2013).

Roskilde Kommune har siden 2011 arbejdet med sikkerhedsplaner som en del af metoden SoS. Frem til juni 2014 har i alt 38 børn fordelt på 17 familier i Roskilde Kommune været omfattet af sikkerhedsplaner (Bilag 1). Nogle familier har været igennem sikkerhedsplansager i en kortere periode (op til seks måneder) og andre i længere perioder (lidt over et år).

Børneafsnittet i Roskilde Kommune (Bilag 2) har lavet en visitationsprocedure til sikkerhedsplansgruppen og forelægelse for visitationsudvalget (Bilag 3), hvor følgende spørgsmål skal afklares inden beslutningen om iværksættelse af en sikkerhedsplan træffes:

- Er kriterierne for en sikkerhedsplan opfyldt?
- Hvad gør en socialfaglig koordinator?
- Ansvarsfordeling mellem sikkerhedsplanskonsulent og rådgiver
- Forelægelse for visitationsudvalget

Bekymringsgrundlaget ("danger statements") omfatter mange forskellige risikofaktorer som f.eks. vold, følger af

omsorgssvigt, misbrugsmiljø, voldeligt miljø, omfattende omsorgssvigt, tilknytningsforstyrrelse, psykisk sygdom, depression, alkohol og stofmisbrug hos forældrene. Bekymringsgrundlaget omfatter i nogle tilfælde også barnets adfærd, som f.eks., ustabil skolegang eller at barnet er bagud i sin udvikling. ”Barnet vurderes som værende særdeles truet i sin udvikling” er en vurdering som står i hovedparten af sagerne. Se bilag 4, som eksempel på et bekymringsgrundlag.

Roskilde Kommune har endnu ikke anvendt sikkerhedsplan i sager som omhandler seksuelle overgreb på børn eller børn med handicap. Efter Overgrebspakken trådte i kraft 1. oktober 2013 er der sket en markant stigning i underretninger som vedrører vold og omsorgssvigt mod børn. Alle aktuelle sikkerhedsplanssager har fokus på at forhindre og forebygge vold og omsorgssvigt mod børn.

Sikkerhedsmålene er mange og deltaljerede og relaterer sig til de nævnte faktorer i bekymringsgrundlaget. Det overordnede mål med sikkerhedsplanen er at skabe sikkerhed for barnet i hjemmet, hjemgive barnet fra en placering uden for hjemmet, anbringe barnet, alene eller sammen med forældre eller flytte barnet fra den ene forælder til den anden. Se bilag 5, som eksempel på en sikkerhedsplan. Sikkerhedsplanen er udarbejdet på grundlag af bekymringsgrundlaget vedr. to drenge, beskrevet i bilag 4.

Målgruppen for sikkerhedsplaner er familier, hvor en anbringelse af barnet uden for hjemmet kan være umiddelbart forestående af hensyn til barnets sikkerhed. I nogle af disse familier kan forvaltningen på baggrund af en konkret faglig vurdering beslutte at iværksætte en ”Sikkerhedsplan,” hvor det private og professionelle netværk aktiveres og organise-

res omkring familien. En sikkerhedsplan er en forebyggende foranstaltning iht. Servicelovens § 52, stk.3.3.

§ 52. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 3, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en unges særlige behov for støtte. Kommunalbestyrelsen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse efter § 50. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, jf. dog §§ 56, 57 a, 57 b og 58, § 68, stk. 2 og 3, og § 68 a. En afgørelse efter stk. 3, nr. 7, kræver tillige samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 2. Støtte efter stk. 3 kan kun iværksættes efter gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. § 50. Hvis særlige forhold taler herfor, kan der dog iværksættes foreløbig eller akut støtte efter stk. 3 sideløbende med undersøgelsen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan iværksætte hjælp inden for følgende typer af tilbud:

- 1) Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign..*
- 2) Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet.*
- 3) Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer.*

Sikkerhedsplansarbejdet er et intensivt myndighedsarbejde, hvor der iværksættes familiebehandlingsindsatser, som en del af arbejdet med familien.

Formålet med en sikkerhedsplan blev oprindeligt formuleret som at skabe sikkerhed for barnet i hjemmet, og samtidig arbejde med at bringe familien i trivsel og udvikling.

I den treårige partnerskabsaftale Roskilde Kommune og Metropol indgik for at undersøge brugen af sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse var formålet at undersøge om sikkerhedsplaner

- kan være et reelt alternativ til anbringelse
- styrker børnenes netværk (også udover netværk i slægten)
- skaber større sammenhæng i indsatserne ved at sikre kendskab til betydningsfulde personer i barnets liv
- sikrer at forældrene tager ansvar for deres børn

Undersøgelsens fokus har været på rådgivernes og sikkerhedsplansgruppens arbejde med udsatte børn og deres forældre i familier, hvor mængden af risikofaktorer er så stor, at der er grund til bekymring for børnenes sikkerhed og trivsel. Undersøgelsen fokuserer på udviklingsprocessen, som handler om at ændre forståelsen, så forældre og netværk i højere grad inddrages og tager ansvar for de involverede børn.

Undersøgelsesdesign

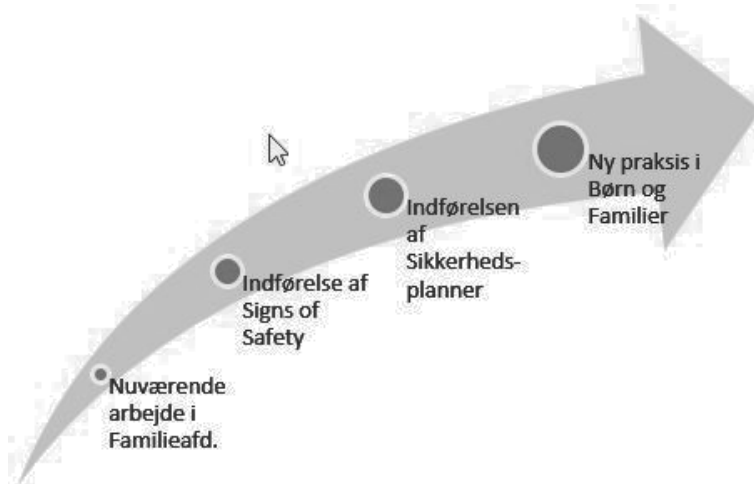
Undersøgelsen tog udgangspunkt i ledere og medarbejdere, som til dagligt arbejder med udsatte børn og unge.

Hverken forandring, udviklingsprocesser i socialt arbejde eller undersøgelser af denne karakter foregår i et vakuum. De foregår i omgivelser som er i bevægelse. På den ene side ændrer de lokale forhold sig, så antallet og omfanget af udsatte børn varierer. Der kan være forhold der fremmer eller forbygger at flere eller færre børn udsættes for overgreb,

og der kan være forhold som fremmer eller hindrer, at de kommer frem, og bliver til sager i forvaltningen. På den anden side kan der være forhold i kommunen, som fører til at arbejdet med udsatte børn ændres. Det kan være ændringer i kommunens politik på normalområdet, ændrede økonomiske forudsætninger, forvaltningsmæssige omstruktureringer, anvendelsen af metoder som ICS, m.v. som kan få betydning. Alle forhold har betydning for, hvordan forandringsprocesser med udgangspunkt i ”Signs of Safety” vil forløbe.

Udgangspunktet var socialarbejdernes arbejde med udsatte børn og deres forældre. Det skulle være en undersøgelse af en udviklingsproces, som handlede om at ændre forståelsen, så forældre, netværk og andre professionelle i højere grad blev inddraget og tog ansvar for de pågældende børn.

Børneinstituttets undersøgelse skulle derfor belyse tre dele, der løbende greb ind i hinanden. Det kan illustreres således i Figur 1:

Figur 1: Børneinstituttets undersøgelsesforløb

Undersøgelsen satte fokus på hvordan Roskilde Kommune anvender sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse. Undersøgelsen blev tilrettelagt med særligt blik for:

- Lovgivning og procedure
- Børnerettigheder og børneinddragelse
- Partnerskab - og forældrenes og det private netværks oplevelse af indflydelse, medbestemmelse og selvbestemmelse

De studerendes nuancerede og varierede tilgang med dataindsamling, bearbejdning og interview med børnene og deres forældre, private netværk, involverede faggrupper og grundlæggeren af Signs of Safety, Andrew Turnell, udgør et væsentligt bidrag til den samlede undersøgelse. De supplerende temaer fra disse bidrag indgår i kapitel 3, hvor undersøgelsens resultat bliver præsenteret. Sammenfatning af de væsentligste fund og konklusioner fra BA-projekterne kan læses i Bilag 6.

Undersøgelsens empiri omfatter:

- Deltagelse i og observationer under interne og eksterne møder mellem rådgivere og sikkerhedsplanskonsulenter. Deltagelse i og observationer under rådgiveres og sikkerhedsplanskonsulenters møder med familier, professionelle og private netværk. Kvalitative og individuelle semistrukturerede interview med forældre, børn, ledere og sikkerhedsplanskonsulenter

- Fokusgruppeinterview med rådgivere og sikkerhedsplanskonsulenter
- Dialogmøder med skolebørn
- Temadage for medarbejdere i Roskilde Kommune
- Læsning af sagsakter i DUBU
- Udarbejdelse, præsentation og bearbejdning af case-materiale

At inddrage børn og forældre i sådan en undersøgelse kræver metodologisk fleksibilitet og kreativitet. Alt kan ikke planlægges i forvejen. Der var mange udfordringer forbundet med at få involveret børn med sikkerhedsplan i samtaler i undersøgelsen. Børnene, der for manges vedkommende var meget unge, havde i forvejen været i kontakt med så mange voksne at flere voksenkontakter, ifølge forældrene ville være en yderligere belastning.

Et formuleret ønske om beskyttelse af deres børn førte derfor til at nogle forældre takkede nej til deres børns deltagelse i undersøgelsen.

Derfor måtte der findes andre veje. Her udviklede sig flere ideer: Arrangerede familiedage, dialog med skole og skolebørn og udvikling af case til dialog med børn om børnerettigheder og inddragelse i forbindelse med arbejdet med udsatte børn og unge. En anden udfordring viste sig ved at semistrukturerede interview og enesamtaler med børn ikke var optimale måder at involvere børn i denne undersøgelse på.

Derfor udviklede vi undervejs forskellige tilgange der skulle fremme og få børneperspektiverne tydeligere frem og i spil.

Vejen fra de semistrukturerede interviews gik til udvikling af en case baseret på en autentisk historie.

Quiz-formen inspirerede til en samtaleform med børnene hvor de, med udgangspunkt i uafsluttede sætninger eller spørgsmål som de trak, gik i dialog med os om temaet.

De tre femte-klasser, hvor over halvdelen af de i alt 63 børn, selv havde erfaringer med de sociale myndigheder, bidrog med væsentlige pointer. Deres bidrag kombineret med perspektiver fra de fire interview med børn med sikkerhedsplansager kom til at udgøre fundamentet i arbejdet med en nuanceret beskrivelse af børneperspektiver i denne undersøgelse. Det omtalte case-materiale blev undervejs i udarbejdelse og bearbejdning en god indgang til indblik i børnenes syn på børnerettigheder, børneinddragelse og dilemmaer i arbejdet med udsatte børn og unge. For den samlede oversigt over den samlede empiri i undersøgelsesperioden, fordelt på hvert enkelt delprodukt, se bilag 7.

Afgrænsning

I kapitel 2 redegør vi for baggrund og de anvendte begreber *participation, partnership, empowerment, offentlige værdier, herunder lovgivning og etiske øjeblikke*. Desuden beskriver vi nogle undersøgelsesresultater i forhold til anvendelse af SoS og sikkerhedsplaner i national og international sammenhæng.

Begreberne og fokus er nøje udvalgt og i overensstemmelse med undersøgelsens temaer:

- Inddragelse af professionelle netværk
- Inddragelse af privat netværk
- Inddragelse af børn
- Lovgivning og procedure

De fire valgte temaer viste sig i løbet af undersøgelsen at være centrale for arbejdet med implementering af sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse.

Kapitel 2: Baggrund, begreber, andre undersøgelser og referencer

Baggrund

Det konkrete arbejde med SoS og Sikkerhedsplaner er fundet på tre centrale principper:

1. Partnerskab frem for Paternalisme:

Child protection practice and culture tends toward paternalism. ... The Signs of Safety approach seeks to create a more constructive culture around child protection organization and practice... (Turnell 2010).

2. Konstruktive samarbejdsrelationer mellem fagfolk og familiemedlemmer – og fagfolk imellem, som forudsætning for effektiv praksis i situationer, hvor børn lider overgreb.

3. Det tredje princip i SoS er at alle professionelle tænker kritisk og har en spørgende og undersøgende tilgang - også til egen praksis:

The single most important factor in minimizing errors (in child protection practice) is to admit that you may be wrong (Munro i Turnell 2010).

Involvering af privat netværk er en forudsætning for arbejdet med Sikkerhedsplaner. Det private netværk skal inddrages for at skabe varig sikkerhed i familien så der ikke oparbejdes en afhængighed af det professionelle netværk. Derfor skal socialarbejderne stille følgende spørgsmål:

- Hvordan opbygger vi et partnerskab med udsatte børnefamilier?
- Hvad er det vi er bekymrede for at der sker med dette barn, hvis situationen ikke ændres?
- Hvad er det vi som professionelle vil se ske for at vi kan tro på at barnet er sikkert nok og vil kunne forblive i forældrenes varetægt?

Det skal kontinuerligt foregå en balanceret risikovurdering gennem løbende dialog mellem de professionelle og børn, forældre og det private netværk af hvad der er bedst for barnet:

The heart of the signs of safety process revolves around a risk assessment and case planning format that is meaningful for all the professionals and the parents and children. One of the greatest problems to bedevil child protection practice is that assessment and planning processes privilege the professional voice and erase the perspectives of children, parents and other family members (Turnell 2007).

I udviklingen af praksis i arbejdet med SoS og sikkerhedsplaner refererer Turnell m.fl. til følgende centrale begreber: *Participation, Empowerment og Partnership.*

Arbejdet i Roskilde Kommune viser at også i dansk kontekst er de tre begreber omdrejningspunkter i den praksis der er under udvikling i kommunen i relation til sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse.

I undersøgelsen sætter vi de tre begreber i relation til offentlige værdier som lovgivning og etik i dansk kontekst med henblik på at få et nuanceret billede på hvordan arbejdet med udsatte børn og familier og sikkerhedsplaner i Roskilde Kommune udvikler sig. Hvordan begreberne defineres og forstås, beskrives under afsnittet, begreber.

Med statens nye rolle i forhold til velfærdssamfundet og de store forandringer i den administrative socialstruktur sættes der særlig fokus på viden, effektivisering, udformning og implementering af skræddersyede løsninger med fokus på pris, effekt og kvalitet.

Overgangen fra velfærdsstat til konkurrencestat, kan anskues som et paradigmeskifte der forandrer vores samfund. De organisatoriske faglige og økonomiske rammer og vilkår for det sociale arbejde ændres. En af de meget synlige følger af

dette er eksempelvis den tiltagende import af manualbase-rede løsningsfokuserede interventionsformer udviklet i andre samfund og kulturer, der vinder indpas i socialt arbejde i Danmark.

Den konstante strøm af reformer og forandringer der indføres med NPM som styringsparadigme medfører et forstærket fokus på nye procedurer. Denne tænkning og praksis får konsekvenser for mange kommuner (Ebsen 2015).

I lovgivning arbejdes med intentioner og retningslinjer for hvem der har ret til hjælp og hvilket grundlag myndighederne har for at intervenere. Loven er ikke konstant men underlagt løbende forandringer som regulerer forholdet mellem indsats og krav til organisering af indsatsen. De nye regler er karakteriseret ved primært at handle om procedurer. (Ebsen 2015).

De tre centrale forhold der består i den offentlige indsats overfor udsatte børn og unge er:

- Lovens angivelser af hvem der skal have hjælp og hvilken hjælp der skal ydes. Det drejer sig om den individuelle vurdering af barnet i forhold til andre børn og i forhold til den fremtidige situation – samt vurdering af hvad der findes af hensigtsmæssige tilbud.
- Den kommunale organisation og den konkrete udmøntning af lovens angivelser. Det handler om kommunens normering, grad af specialisering samt økonomiske og politiske beslutninger om hvilke foranstaltninger der åbnes for.

- Sagsbehandlerens kompetence til at, møde børn, unge og forældre, udøve et fagligt kvalificeret skøn i beslutningen om hvem og hvad og at agere i den kommunale organisation i forhold til lov, procedure og lokale politiske beslutninger (Ebsen 2015).

Med implementering af Signs of Safety og tilhørende værktøjer, der sigter på at familier og deres netværk skal tage mere ansvar for deres børn, er det tanken at mindske antallet af anbringelser og nedbringe omkostningerne. SoS kan ses som en indikator for at rammerne for det sociale arbejde er under forandring.

Anbringelsesreformen (2006) er blevet erstattet af Barnets Reform (2010). Sat på spidsen kan man sige at, med Anbringelsesreformen havde staten det overordnede ansvar for at drage omsorg for de udsatte børn. Barnets Reform stiller mere krav til forældrene og det private netværk. De skal tage mere ansvar. Det er i dette ansvar, at forældrene og det private netværk skal støttes og kontrolleres. Barnets reform danner grundlag for at holde fagligt fokus på en varig og positiv udvikling hos barnet og familien som helhed. Samme intention, kommer også til udtryk i lovgivningen.

Lov om Social Service:

§1, Stk. 3. "Hjælpen efter denne lov bygger på den enkeltes ansvar for sig selv og sin

familie. Hjælpen tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af

den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte.

Afgørelse efter loven træffes på baggrund af faglige og økonomiske hensyn".

Ovenstående paradigmeskifte og medfølgende lovændringer i kombination med lokale politiske krav og forventninger om effektivitet, pris og kvalitet gør at der må afprøves nye indsatsformer i forhold til udsatte børnefamilier. Sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse skal ses i dette perspektiv.

Begreber

Det centrale begreb *participation* oversættes bedst til dansk med ordet deltagelse.

- *Participation is defined as taking part and the “sense of knowing that one’s actions are taken note of and may be acted upon* (Boyden & Ennew i Powell & Smith 2009).

Deltagelse forstået som medvirken, samarbejde og oplevelse af at ens handlinger betyder noget og der tages hensyn til dem, er centralt for etablering af en relation der formuleres som et partnerskab.

Partnership/partnerskab kan defineres som et praktisk funderet samarbejde mellem socialarbejdere og familie og netværk som fremmer deltagelse, samarbejde og samhandling (Turnell 1998).

Partnerskab mellem kommune og familie er mere end en smart betegnelse. Formålet er at den kontrakt der indgås mellem parterne skal være karakteriseret ved en gensidig forpligtelse.

Partnerskabet der indgås mellem kommunen og den involverede familie etableres for i et løsningsfokuseret perspektiv at

skabe de bedste forudsætninger for empowerment for familien i arbejdet med at løse familiens problemer.

Empowerment har som begreb vundet frem koblet til et rationale i socialt arbejde om at borgeren skal have indflydelse på eget liv og kunne træffe væsentlige beslutninger og disponere og foretage afgørende handlinger i dette med henblik på at blive så selvhjulpen som mulig.

Empowerment er en proces, hvor magt bliver udviklet, faciliteret eller stadfæstet med det formål at underprivilegerede individer og grupper

- Kan øge deres ressourcer
- Styrke deres selvbillede
- Opbygge evne til at handle på egne vegne inden for psykologiske, sociokulturelle, politiske og økonomiske områder (Staples 1993).

I det sociale arbejde med de udsatte børn og deres familie arbejder kommunens medarbejdere på et tydeligt lovgrundlag og i overensstemmelse med en logik og et rationale der er funderet i offentlige værdier om velfærdsamfundet og selvforsørgelse.

I indgåelse af partnerskab mellem kommunen med de mange medarbejdere og familien med de udsatte børn og i forbindelse med inddragelsen af det private netværk og varetagelsen af barnets sikkerhed og trivsel vil der opstå dilemmaer for alle medvirkende. Disse dilemmaer kan anskues som etiske øjeblikke. Øjeblikke hvor dilemmaet er fremtrædende og fagpersonen skal træffe det nødvendige valg med hjemmel

i lovgivning og på baggrund af muligheder, valgte metode, rutine, erfaring og skøn. Disse valg skal desuden foretages med respekt for de eksisterende kodekser som rammesætter offentlige myndigheders arbejde i et demokratisk system, (Pedersen 2011).

Andre undersøgelser og referencer

I den tid Signs of Safety og dertil hørende sikkerhedsplaner er blevet brugt i socialt arbejde med børn og familier, er der blevet lavet flere undersøgelser med henblik på at dokumentere metodens effektivitet og resultater. I dette afsnit vil vi præsentere resultater fra udvalgte og relevante undersøgelser. Først henviser vi til resultater fra nogle undersøgelser gennemført i tidsrummet 1999-2011. Derefter har vi, af hensyn til afgrænsning, overskuelighed, aktualitet og relevans, valgt at præsentere resultater fra nyere relevante undersøgelser.

De udvalgte undersøgelserne i tidsrummet 1999-2011 peger på følgende hovedtemaer:

I en undersøgelse blandt socialarbejdere og familier i Finland (Sundman 2002) kom det frem at metoden ikke gjorde nogen væsentlig forskel i medarbejderens professionelle liv. Det at cope med arbejdet var knyttet til forandringer i eget liv. De interviewede pegede på at SoS påvirkede praksis og gav dem mere tid til at reflektere med større personlig gevinst og gjorde, at:

- Arbejdet med familierne blev tydeligere og mere målfuldt samt lettere at tale åbent om barnets udsathed og farer med familien

- Samarbejdsrelationerne blev mere åbne ifølge familier og professionelle
- Det var vanskeligt at lave aftaler når der var uoverensstemmelser mellem målsætninger, mentalt ustabile forældre eller umiddelbar fjernelse af barnet var nødvendigt

I Westbrocks undersøgelse fra 2006 hvor supervisorer interviewede forældre der havde gennemgået to forskellige børnebeskyttelsesprogrammer, blev der set nærmere på klient-medarbejder relationen og forskel i opfattelsen af de to programmer. Den første vurdering var en traditionel model og den anden, SoS-modellen seks måneder senere. Med SoS blev der rapporteret:

- Forbedring i samarbejdsrelationerne mellem medarbejdere og forældre
- Medarbejderne blev af forældrene opfattet, som mere omsorgsfulde, med god tid, mere forklarende, ikke dømmende mere personlige, varmere, mere lyttende, mere tålmodige, tilbydende flere valgmuligheder og mindre påtrængende

Appleton and Weld (2005), Hal (2004) and Latham (2004) undersøgte styrkebaseret praksis i New Zealand. Styrke-baseret praksis blev godt modtaget af personalet og hjalp med at:

- Rekruttere og fastholde personale
- Højne moralen blandt personale
- Hjalp personalet med at organisere og strukturere praksis med fokus på børnene og familiernes velbefindende

Skalaspørgsmålene hjalp med at:

- Fastslå sikkerhed og risiko og måle forandringer
- Hjalp familierne med at skabe udveje og stabil fremgang i frivillige aftaler i tilfælde hvor der var fare for barnet/ bekymring for vold
- I modsætning til forældreplæg var der flere familier, der frivilligt placerede børn i pleje når det var nødvendigt og derefter arbejdede aktivt på genforeningsplaner

I Turnell et al (2007), et casestudie af en gravid mor, der bekymret kontaktede de sociale myndigheder efter hendes syv foregående børn var blevet fjernet, forblev barnet hos forældrene. Forældrene rapporterede at de med den SoS-baserede intervention følte sig forstået og respekteret.

Keddell 2011 gennemførte en række kvalitative interviews med et antal socialarbejdere og andre interessenter baseret på et antal cases der inkluderede fem plejeforældre, syv forældre og tre unge i New Zealand, hvor følgende temaer blev identificeret som betydningsfulde for at indfri målsætningen efter en tematisk analyse af successen med børnenes hjemvenden til familien:

- Evne til at modstå tilbagefald til risikoadfærd mens der styres efter sikkerhed
- Krænkens manglende skyldfølelse
- Arbejde i retning af godt nok forældreskab
- Tro på forandring

Holmgaard Sørensen (2009) fandt efter interview med 171 medarbejdere i København tre år efter træningsprogram og implementering, at en stor procentdel rapporterede at træningen havde:

- Forandret deres arbejde med familierne og udsatte børn
- Givet mere anvendelige værktøjer og færdigheder

Alcock 2009 fandt i interview med forskelle teams i England at børn og unge ikke forstod SoS ligeså godt som de voksne hvorfor det måske ville være meningsfuldt med en anden skabelon der i højere grad fremmede forståelsen.

Men SoS:

- Opmuntrede børn og unge til at deltage i løsningen af vanskelighederne i deres liv
- Resultaterne for familierne synes også at være blevet bedre
- Førte også til at organisationerne arbejdede bedre sammen

Udover ovenstående datagrundlag har vi set på to andre rapporter om SoS i forskellige kontekster. Den ene rapport *Når forældre og netværk skaber sikkerhed for barnet* er fra Københavns Kommune, der gennem flere år har arbejdet med sikkerhedsplaner. Den anden er *Signs of Safety in Minnesota - Parent perceptions of a Signs of Safety Child Protection Experience*, februar 2012. Roskilde Kommune har hentet inspiration i evalueringen og erfaringerne fra Københavns

Kommunes arbejde med sikkerhedsplaner. De foreliggende erfaringer og rapporter har også fungeret som sekundær empiri i denne undersøgelse. Derfor er det væsentligt i kort form at præsentere konklusionerne fra rapporterne, der begge præsenterer voksnes perspektiver på arbejdet med sikkerhedsplaner.

Erfaringer med sikkerhedsplaner i Københavns Kommune

Københavns Kommunes Socialforvaltning har siden 2009 anvendt sikkerhedsplaner som forebyggende indsats i forhold til særligt udsatte børn og familier. Siden 1. september 2011 er der blevet etableret sikkerhedsplansgrupper i alle Børnefamilie-enheder i kommunen. Målet er, at have 40 sikkerhedsplaner i gang i kommunen om året. Dette skal ses i relation til de over 1400 børn, som i 2011 var anbragt uden for hjemmet i København.

Evalueringen af sikkerhedsplaner i Københavns Kommune (Sørensen 2013), der er baseret på flere interview og samtaler med både forældre, private netværkspersoner og medarbejdere, er udført af cand.scient. soc. Tove Holmgaard Sørensen i otte børnefamilieenheder i Københavns Kommune i perioden september 2011 til og med december 2012. Der indgår ikke samtaler med børnene i denne evaluering.

I 2012 blev der afsluttet 14 sikkerhedsplaner. Forløbene førte til, at knap 2/3 af børnene kunne forblive i hjemmet. De fik en tryk ramme i hverdagen gennem støtte fra det private netværk. Forvaltningens bekymring for barnets sikkerhed og trivsel forsvandt for nogle børn, og man kunne lukke børnesagen i seks familier. For andre er bekymringen blevet min-

dre, og barnet har kunnet forblive i hjemmet med støtte fra det private netværk og nogle forebyggende foranstaltninger, fremgår det af evalueringen.

I fem forløb er sikkerhedsplanen endt med en anbringelse af barnet uden for hjemmet. Det drejer sig om tre frivillige anbringelser og to tvangsanbringelser. Medarbejderne understreger at der på grund af sikkerhedsplansforløbet var tale om et godt forløb og et godt samarbejde med forældrene hvor det blev lettere for forældrene at anerkende nødvendigheden af at børnene blev anbragt. Dog er der behov for en mere entydig beskrivelse af forældrenes retsstilling i planerne.

Siden 2009 er i alt 37 sikkerhedsplaner blevet afsluttet. For næsten 90 % af disse familier, er status på familiens ”sag” i dag uændret. Det vil sige, at ingen af de lukkede børnesager, er blevet genåbnet, og ingen af de involverede børn er senere blevet anbragt. For to familier er en anbringelse senere ændret til hjemgivelse og forebyggende foranstaltninger. God forvaltningspraksis i socialt arbejde vil indtænke de i evalueringen fremhævede udfordringer og fordele ved metoden, der skaber sikkerhed og en bedre proces og nedbringer omkostningerne ved anbringelserne udenfor hjemmet. Tilbage står dog at påvise om metoden udover sikkerhed også skaber trivsel og udvikling for børnene.

Erfaringer fra Minnesota

I staten Minnesota, var distrikterne Olmsted and Carver, blandt de første i verden til at implementere SoS.

I rapporten: *Signs of Safety in Minnesota - Parent percep-*

tions of Protection Experience (Wilder research 2012) opsummeres erfaringerne fra implementeringen af SoS gennem semi-strukturerede telefonsamtaler med 24 forældre og omsorgspersoner.

I relation til slutrapporten vedr. undersøgelse af sikkerhedsplaner i Roskilde Kommune har følgende fund fra Minnesotaundersøgelsen relevans i forhold til analyse og problematisering:

- I kun 9 ud af 23 sager var børneperspektivet ifølge forældrene inkluderet
- I de 14 resterende sager hvor børnene ikke var deltagere i processen angav forældrene oftest barnets unge alder som begrundelse.

Afslutningsvis peger forfatterne til rapporten på at der er brug for mere forskning for fuldt ud at kunne forstå fordelene ved implementering af SoS-tilgangen sammenlignet med andre anvendte metoder på børneområdet.

De forestiller sig mulige fremtidige indsats-, effekt- og evalueringsstudier af SoS gennemført med to grupper, hvor kontrolgruppen ikke ”udsættes” for SoS.

I Gibson 2014, *Narrative Practice and the Signs of Safety Approach: Engaging Adolescents in Building Rigorous Safety Plans* sættes der fokus på at sammensmelte SoS og narrativ praksis og skabe en effektiv tilgang i arbejdet med unge krænkere. Ved at arbejde med eksternaliserende tilgang og med hukommelsesstøttende samtaler, kan der skabes positive alternative historier om den unges identitet som støtter modstandsdygtighed og fremmer engagement hos myndighederne.

Det konkluderes, at SoS-tilgangen er enkel i sit fokus, men sofistikeret i sin tilpasning. At være i stand til skabe en robust sikkerhedsplan med et ikke-kompromitterende fokus på barnets sikkerhed, fordrer ifølge praktikerne store færdigheder.

Pointen er, at narrativ praksis kan forstærke SoS-tilgangen ved at bygge på en helhedsorienteret familietilgang gennem en styrkebaseret, løsningsfokuseret empowerment-tilgang.

Lwin et al. (2014) i *The Use of mapping in Child Welfare Investigations: A Strength-based Hybrid Intervention* viser at kun 6 % af de kortlagte sager blev genåbnet efter en 12-måneders periode. Anbefalingerne fra frontmedarbejderne peger på at fuldt implementerede SoS i undersøgelse og mere støtte til Styrkebaseret praksis.

I Stanley og Mills 2014, *Signs of Safety Practice at the Health and Children's Social Care Interface* argumenteres der for, at definition af risiko og risikovurdering opfattes og kortlægges bedst sammen med familier i grænselandet mellem sundhed og praktisk social omsorg med henblik på at styrke analyse og sociale arbejdsplaner i retning af hvad der skal ske opfølgende. Konkluderende understreger de, at SoS-tilgangen tilbyder en mere sammenhængende logisk metode til at vurdere risikoanalyse i praksis i krydsfeltet mellem sundhed og socialt arbejde. Dermed skaber det bedre forudsætninger for de følgende nødvendige skridt.

Kapitel 3: Resultat

Til forskel fra Københavns Kommune valgte Roskilde Kommune at implementere sikkerhedsplaner som metode ved

at ”*lære mens de går vejen.*” Det vil sige at Roskilde Kommune valgte at tage ved lære af de erfaringer de opbyggede igennem deres eget arbejde med sikkerhedsplanerne. Ønsket om at systematisere og evidensbasere egne erfaringer, med udgangspunkt i de udfordringer, erfaringer og succeser de oplever undervejs, gav i den grad anledning til refleksioner over hvad en sådan strategi fik af betydning; i det konkrete arbejde med sikkerhedsplaner i Roskilde Kommune. Flere faktorer havde indflydelse på hvordan arbejdet med sikkerhedsplaner i Roskilde udviklede sig i løbet af de tre år, til den nuværende form. *Fra pionerånd til et nyt leje – hvor det er en del af organisationen – det skal ikke til direktøren hvert andet øjeblik. Det er blevet en metode på lige fod med andre metoder i deres værktøjskasse, påpeger lederen* (Interview med leder C, 2014).

Arbejdet med sikkerhedsplaner i 2011 og 2012 var intensivt. Flere engagerede medarbejdere brugte mange kræfter og meget tid på at arbejde med metoden og lave sikkerhedsplaner i nogle af de sager som omhandlede børn i højrisikofamilier. Der blev etableret en sikkerhedsplansgruppe med en faglig koordinator i spidsen. Der blev arbejdet med løbende supervision og faglige drøftelser og overvejelser i forhold til brug af sikkerhedsplaner. I 2013/2014 skete der store organisatoriske ændringer og omfattende udskiftning i personalegruppen. Flere af de medarbejdere, som var i gang med at udvikle arbejdet med sikkerhedsplaner og havde fået en del erfaringer på det område, skiftede job og kommune. Konsekvensen af dette var at der i flere måneder ikke blev opstartet nye sikkerhedsplanssager. Roskilde kommune ønskede imidlertid, på baggrund af erfaringerne med at det professionelle netværk kom til at dominere, at opbygge kapacitet og beredskab i arbejdet med det private netværk. Dette medførte en opprioritering af personaleresourcer i sikkerhedsplansgrup-

pen. For tiden består sikkerhedsplansgruppen af tre medarbejdere. Et særligt fokus for dem er opdyrkningen af arbejdet med det private netværk.

Resultatet af undersøgelsen skal også ses i den overstående kontekst, hvor arbejdet med sikkerhedsplaner i Roskilde Kommune har været præget af forskellige bevægelser, udvikling og forandringer, både organisatorisk, personalemæssigt og fagligt.

Første delrapport, Undersøgelse af Sikkerhedsplaner som foranstaltning i arbejdet med udsatte børn (0-12 år) i Roskilde Kommune, der forelå marts 2013, havde til formål at finde centrale temaer og udfordringer til drøftelse og refleksion mellem de involverede medarbejdere i kommunen. Fire valgte temaer viste sig i løbet af undersøgelsen at være centrale for arbejdet med implementering af sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse:

- Inddragelse af privat netværk
- Inddragelse af professionelt netværk
- Inddragelse af børn
- Lovgivning og procedure

De ovenstående fire temaer er omdrejningspunkt i præsentation og beskrivelse af undersøgelsens samlede resultat og beskrives i det følgende.

Inddragelse af privat netværk

Et af de vigtigste elementer i sikkerhedsplansarbejdet er involvering af det private netværk. Involvering af forældrenes og barnets private netværk er alt afgørende for at en sikkerhedsplan kan gennemføres. Det private netværk skal være med til at skabe en varig sikkerhed for barnet i familien, så familien bliver mere selvhjulpne og mindre afhængig af forvaltningen også efter sikkerhedsplanen afsluttes.

I de 38 sikkerhedsplanssager som Roskilde kommune havde arbejdet med frem til juli 2014 indgik det private netværk i sikkerhedsplanen og medvirkede til at skabe sikkerhed for barnet i hjemmet eller ved at have barnet hos sig i en periode.

Roskilde kommune involverede familiernes private netværk og de relevante faggrupper. Intentionen var at planen skulle udarbejdes i fællesskab og alle medvirkende, skulle blive enige om, at planen ville sikre barnet, før denne kunne træde i kraft. Målet med sikkerhedsplanen var at skabe den nødvendige sikkerhed og trivsel for barnet i hjemmet. Der blev i det praktiske arbejde med sikkerhedsplanen stillet omfattende krav til forældrene. Gennem tæt opfølgning fra de professionelle blev forældrenes indsats løbende vurderet og kontrolleret.

Arbejdet med at inddrage det private netværk og indgå partnerskab var præget af udfordringer på flere fronter. Udfordringerne, kompleksiteten og dilemmaerne fremgår af følgende fortællinger.

Det private netværks rolle

Et eksempel var en familie med flere børn, hvor der opstod mistanke om at forældrene udøvede vold mod børnene. Mange professioner fra forskellige instanser involveret, herunder retsvæsen og socialforvaltning. Roskilde Kommune udarbejdede en sikkerhedsplan i forhold til børnene. Nære familiemedlemmer blev involveret og børnene blev placeret hos dem mens sagen kørte.

Da den retslige proces var afsluttet flyttede børnene hjem og bor nu sammen med forældrene igen. Roskilde Kommune fastholdt sikkerhedsplanen og 37 timer ugentligt er der en repræsentant fra kommunen i hjemmet. I den øvrige tid er en af børnenes bedsteforældre til stede i hjemmet, så forældrene ikke er alene med børnene.

Sikkerhedsplansgruppens fortælling vedr. inddragelse af det private netværk

Følgende er en kort opsummering af sikkerhedsplansgruppens fortælling om involvering af det private netværk i den ovenstående case:

Det private netværk er altid en del af sikkerhedsplanen. Under opholdet hos nær familie var børnene sikret. Men et er at sikre dem her og nu, noget andet at sikre dem på længere sigt. Målet var at børnene skulle hjem og genforenes med deres familie. Hvis børnene havde været anbragt i plejefamilier, som Roskilde Kommune havde samarbejdet med, så ville børnene have været sikret der. Så havde der antagelig været etableret en form for overvåget samvær for at sikre kontakten mellem børn og forældre i denne periode.

Kommunen valgte at sikre børnene i familiens nære netværk, som har en dobbeltrolle i forhold til børnene. De er omsorgspersoner for børnene, men også tæt på børnenes forældre. Det var således en klar sikkerhedsplan der gjorde at børnene kunne være i det private netværks varetægt på en god og tryk måde under hele forløbet. I stedet for at koble det private netværk af i denne periode støttede sikkerhedsplans-konsulenterne op om børnene og familien med henblik på at kunne genforene familien. Det var en udfordring i sikkerhedsplansarbejdet at møde det private netværk omkring familien, som aldrig havde troet, at de skulle have noget med en kommune, myndigheder, regler, rammer og krav at gøre. De havde levet efter devisen om at ”Her passer vi på hinanden. Vi klarer det selv osv. osv.”

Nu sad vi som sikkerhedsplanskonsulenter med bedsteforældrene, netværk, søskende osv., som syntes, at det var meget mærkeligt pludseligt at holde møder med sådan nogle som os. Som sikkerhedsplanskonsulenter anerkendte vi med sikkerhedsplanen familien. Ellers ville børnene være blevet anbragt. Omkring denne familie var der familieplejekonsulenter, institutioner, rådgivere, ledelse, m.fl. Vi kunne samle mange. Men familien sagde: ”Vi ønsker jer, fordi vi vil have én indgang. Vi har ikke brug for at snakke med ham og hende, og den og dem - vi vil gerne snakke med jer” (Citerer fra Sikkerhedsplanskonsulenterne).

Ovenstående viser at det lykkedes for sikkerhedsplanskonsulenterne med valget af sikkerhedsplan og involvering af det private netværk at skabe sikkerhed for børnene, sikre børnenes kontakt med forældrene og arbejde på snarlig hjemgivelse.

På trods af de mange eksperter og kontaktflader var det tydeligt at det private netværk kun havde brug for én indgang til kommunen for at forenkle kommunikation og samarbejde.

En fortælling fra det private netværk

M er tante til et femårigt barn. Hun har altid haft en tæt kontakt til barnets mor og far og barnet. M har været en del af sikkerhedsplanen i snart to år. Moren til barnet, indgår ikke i sikkerhedsplanen på samme måde som faren, da det er faren der har barnet. Moren møder kun op til sikkerhedsplansmøderne en gang imellem. M's opgave i sikkerhedsplanen er, at hente barnet hos faren, hvis der opstår noget akut. Hun har haft en funktion i familien som aflaster og hjælper. M's relation til faren og moren, efter hun blev en del af sikkerhedsplanen, er blevet ændret til et struktureret samarbejde, der bygger på de aftaler der er i sikkerhedsplanen. Hun fortæller at to af hendes nieces børn, blev tvangsfjernet. Hun ved derfor, hvordan det påvirker en. Hun siger:

"Jeg tror det ville være forfærdeligt for barnet at blive fjernet. Det tror jeg det ville og det er det jo for alle børn ikke ... jeg håber at han kan beholde barnet hjemme. Og jeg kan se de to andre, de har jo et konstant håb om at de kommer hjem igen ... Det var meget, meget hårdt for mig, da barnet blev fjernet ... det var virkelig meget, meget slemt. Jeg kørte barnet til børnehaven den dag og vidste om eftermiddagen der var barnet fjernet"

M oplever at de professionelle på sikkerhedsplansmøderne, har en større viden end de pårørende. *"Men der sidder jo... husk på der er mange ikke. Der sidder børnehaven, der sidder psykologer, der sidder.... De er jo altså noget klogere end mig ik."*

Samtidigt oplever hun, at det er hende, der skal videregive information til kommunen

M siger, at hun ikke brød sig om at skulle angive sin niece til kommunen. Hun skulle virkelig tage sig sammen for at gøre det, hun følte det stikkeragtigt og modbydeligt. Hun oplevede at kommunen har en forventning om at det private netværk kontakter dem, hvis der går noget galt.

Opsummering

Når det private netværk inddrages i en sikkerhedsplan, er barnet tæt på en anbringelse. Det private netværk har muligvis relationer til barnet og forældrene og vil gerne hjælpe.

Det private netværks relation til familien vil få en ny betydning i forbindelse med sikkerhedsplanen. Fra måske ikke at have en relation, af betydning i familien, til at være en vigtig del, der kunne afgøre om forældrene kunne bevare deres barn/børn i hjemmet. Eller det at have haft en tæt og god relation til forældrene, og nu på baggrund af sikkerhedsplanen, bliver en kontrollant overfor forældrene, om hvorvidt sikkerhedsplanen bliver overholdt eller ej.

Partnerskabet med familie og privat netværk etableres gennem et fokus på familiens egne oplevelser af situationen og det som familien allerede gør for at forbedre situationen. Dermed rettes opmærksomheden på familiens egne ideer til hvilke forandringer de ønsker og kan skabe for at sikre barnets trivsel. Dette står i kontrast til en paternalistisk tilgang, hvor den professionelle ved hvad problemet er og hvad der er bedst for familien.

I partnerskabet er familien ekspert i eget liv, som Turnell udtaler i interview med Metropol- studerende i juni 2013: *”The whole work it happens in a relationship. It is not just this thing you make out of several rules”*.

Succeskriteriet for et partnerskab er, at samarbejdet er *forståeligt, transparent og meningsfuldt* for alle involverede. Samtidig med, at man undersøger og beskriver familien, inddrager man dem i arbejdet om de ønskede forandringer i forhold til barnets trivsel og udvikling. Dette fremmer anerkendelse af familien, og skaber grundlag for større samarbejdsvillighed.

Der er ingen tvivl om, at arbejdet med sikkerhedsplaner stillede nye og høje krav til det private netværk. Den første fase af undersøgelsen viste at flere af forældrene ikke ønskede at inddrage det private netværk. Familiernes private netværk var enten spinkelt eller ikke eksisterende. Forældrene ønskede ikke at involvere det private netværk grundet frygt for at afsløre deres egen svaghed for netværket. Desuden ønskede forældrene selv at kunne styre og udvælge hvem og i hvilken grad det private netværk skulle være involveret. I de sager, hvor det private netværk var involveret, ønskede forældrene at, det private netværks synspunkter, meninger og vurderinger fik en vis anerkendelse.

Det private netværk blev mødt med omfattende krav af kommunen. Deres deltagelse i sikkerhedsplanen krævede at de skulle deltage i mange møder og stå til rådighed på anden måde, for eksempel som kontrol og støtte overfor børn og forældre eller ved at fungere som midlertidigt opholdssted for børnene. I dette tilfælde modtog det private netværk kompensation for kørselsudgifter, kost og logi for børnene.

Undersøgelsen viste at der ikke blev kompenseret yderligere, for eksempel for tabt arbejdsfortjeneste i de situationer, hvor det var nødvendigt for netværket at tage fri fra arbejde for at deltage i møder o.l. Både medarbejdere og forældre anbefalede at man skulle indtænke det i det fremtidige arbej-

de. Kompensationen kan have en motiverende effekt for det private netværks deltagelse i arbejdet med sikkerhedsplaner.

Det private netværk oplevede på den ene side at have fået en bedre relation til familien og et mere struktureret samvær med barnet. På den anden side oplevede det private netværk rollen som kontrollant krænkende og ubehageligt: ”*Jeg bryder mig ikke om det ... jeg skulle virkelig tage mig sammen for at gøre det. Det føles stikkeragtigt*” (M fra privat netværk).

De faglige medarbejdere havde i flere tilfælde vanskeligt at finde frem til netværkets ressourcer: ”*Det skal være noget privat netværk og vi skal grave efter det og dets ressourcer*”. Netværkets rolle og ansvar fremstod ikke klart. Desuden viste undersøgelsen at netværket havde svært ved at vinde gehør for deres synspunkter og overvejelser.

I den første periode i arbejdet med sikkerhedsplaner i Roskilde kommune var der en helt konkret regel om, at der minimum skulle være fire personer fra det private netværk, før man overvejede om en sag, kunne overgå til en sikkerhedsplanssag. Erfaringerne viste at dette kvantitative krav i praksis var urealistisk og derfor kom fokus mere på kvaliteten i det private netværk. Der skete en screening af familierne i forhold til deres netværk, inden det blev besluttet om der skulle igangsættes en sikkerhedsplan eller ej. Med henblik på at finde de relevante netværk og yde dem støtte og vejledning under arbejdet med sikkerhedsplaner ansatte Roskilde kommune i september 2014 en netværksmedarbejder til dette opøgende arbejde.

Roskilde Kommune gjorde en intensiv indsats i forhold til involvering af det private netværk. Hvor det tidligere var det

professionelle netværk, er det iøjnefaldende at det private netværk betyder så meget. Denne erfaring i arbejdet med sikkerhedsplaner er *den allerstørste øjenåbner*”.

Hvad langtidsvirkningen af samarbejdet med det private netværk angår, peger undersøgelsen på, at uanset om barnet bliver hos forældrene eller anbringes, har inddragelse af det private netværk været positivt. Dette begrundes med at; det private netværk kan være mere stabilt og kontinuerligt end det professionelle netværk.

Undersøgelsen viste at når det gjaldt det private netværk og dets involvering i sikkerhedsplaner, så var der mest fokus på forældrenes netværk. Børnenes eget netværk i form af f.eks. kammerater mv. var ikke involveret.

Hvad angår støtte og vejledning til det private netværk er der sket en udvikling over perioden fra 2011-2014. Det private netværk, som var involveret i starten af arbejdet med sikkerhedsplaner i den første fase af undersøgelsen, fik ikke tilstrækkelig støtte og vejledning. Den sidste fase af undersøgelsen pegede på at det private netværk som blev involveret i sikkerhedsplanssager fik intensiv støtte og vejledning og næsten ugentligt reflekterende samtaler med netværksmedarbejdere. Dette skete især i de familier med et højt konflikt-niveau.

Der, hvor det private netværk ikke anerkendte problemet, dvs. ikke delte socialforvaltningens bekymring for barnet og dets foreslåede indsats, eller hvor det private netværk havde et så højt konfliktniveau indbyrdes at de kom op at ”slås” under et sikkerhedsplansmøde, var involvering af det private netværk forbundet med en del udfordringer. Det var svært for kommunen at ”committe” det private netværk med hen-

blik på at skabe forandring i familien og dermed sikkerhed for barnet. Dette var tilfældet i to sager, hvor børnene blev anbragt. Anerkendelse og forståelse fra det private netværks side om at barnets skal få det bedre viste sig at have afgørende betydning i arbejdet med sikkerhedsplaner. *Uden det private netværk, ingen sikkerhedsplan*, udtrykte medarbejdere og ledere i Roskilde Kommune.

Det private netværk blev involveret i sikkerhedsplansarbejdet og der var også forsøg på at etablere et tæt samarbejde mellem kommune, familie og det private netværk uden at dette dog førte til et reelt partnerskab med deltagelse, samarbejde og samhandling - jf. de tre centrale principper for SoS - da det meste foregik på kommunens præmisser. Undersøgelsen viste, at der ligger en dobbelthed i det private netværks rolle som både støtter og kontrollerer familien. Forandring i relationerne og nye magtpositioner skaber dilemmaer for de involverede.

Inddragelse af professionelt netværk

Signs of Safety tilgangen og sikkerhedsplansarbejdet har fokus på at skabe fælles fokus og konstruktive samarbejdsrelationer professionelle imellem og understøtte det tværfaglige samarbejde omkring udsatte børn og unge.

Det tværfaglige samarbejde som udfolder sig på netværksmøderne synliggør og kvalificerer samarbejdet. Alle omkring familien hører det samme og kan bidrage med deres viden omkring barnet/den unge. Ud over socialrådgivere, sagsbehandlere og sikkerhedsplanskonsulenter er det lærere, pædagoger, psykologer, familiebehandlere, sundhedsplejersker, misbrugskonsulenter som hyppigst er involveret i sikker-

hedsplanerne. Skole og daginstitutioner spiller en aktiv rolle.

Den første fase af undersøgelsen viste at, det professionelle netværk dominerede møderne. De var mange og deres synspunkter fyldte meget. Koordinationsvanskeligheder, utydelig rollefordeling og vanskelig kommunikation - fagpersoner imellem og fagpersoner og familierne imellem - var nogle af de andre fund undersøgelsen frembragte. Familierne beskrev konsekvenserne af disse som oplevet utryghed og en *dem mod os*-stemning. Med andre ord at der var en stor professionel lejr *mod* en lille forældrelejr og de ønskede således at nogen støttede dem under møderne:

”Der er for mange mennesker der bliver indblandet i det hele, så det bliver alt for forvirrende og kaotisk, synes jeg. Jo færre mennesker, jo bedre ville jeg sige. Fordi tingene jo kan sagtens lade sig gøre alligevel. De skal jo bare kommunikere – de skal jo bare snakke sammen. I stedet for at den ene skriver en mail og venter på en anden mail, og ringer til den tredje og der er lagt en besked til den fjerde” (Forældreinterview).

Til sidst på sikkerhedsplansmøderne laves en skala-vurdering af barnet. Det professionelle netværk kommer hver med deres vurdering og placerer barnet på en skala fra 0-10. Forældrene oplevede dette som et problem og gav udtryk for at det også kan være direkte skadeligt for samarbejdet mellem forældre og f.eks. pædagoger:

For nogle forældre var det ikke antallet af professionelle, som havde stor betydning. De fokuserede mest på, hvordan de professionelle arbejdede med familien og på de professionelles holdninger til og kontakt med familien. Og især om der var nogle professionelle, som var på forældrenes side under møderne, eller om alle var ”imod” dem:

*"Jeg har i hvert fald følt at X [den primære fra børnehaven] har prøvet at ligesom... Jeg føler i hvert fald ikke at h*n er imod mig"* (Forældreinterview).

"Så når man sidder til de her store møder med alle mulige – skole, pædagoger, psykologer, socialrådgivere, sikkerhedsplanskonsulenter og så videre. Så tænker jeg, at det nogle gange af forældrene kan opleves at: "Her har vi forældrene og her har vi alle de der myndighedspersoner" (...) Altså, det bliver en slags "os" og "dem" (Forældreinterview).

I relation til inddragelse af professionelt netværk viste undersøgelsens første fase at de professionelle deltagere var dominerende på møderne. Forældrene manglede støtte på møderne og rolle- og beslutningskompetencen var uklar.

Roskilde Kommune arbejdede igennem undersøgelsesperioden med forskellige overvejelser angående inddragelse af det professionelle netværk. Undersøgelsens anden fase viste at det var vigtigt at være omhyggelig med at udvælge hvem der blev inddraget og involveret i møderne, for eksempel om det skulle være læreren eller skolelederen. Desuden kom det frem at det er vigtigt at de professionelle blev enige om, hvad sikkerhedsmålene var og hvordan de kunne opnås. De professionelle overtog og instruerede nogle gange i stedet for at lægge arbejdet ud til forældre og netværk.

Mange af familierne har mødt forskellige socialrådgivere mange gange. Der var så hyppige udskiftninger at – *de fik numre i stedet for navne*. Undersøgelsen pegede på at forældrene og især det private netværk foretrak kun at have én kontaktperson. Og denne skulle være fra sikkerhedsplansgruppen.

To grupper BA studerende fra ISA fik mulighed at undersøge nogle af de involverede professionelles perspektiv. Det viste

sig at der var et velfungerende og tydeligt tværfagligt samarbejde mellem Kommunen og skole- og daginstitutionsområdet angående sikkerhedsplanssager. Det tværfaglige samarbejde med sundhedsområdet viste sig ikke så tydeligt og i samme omfang som det tværfaglige samarbejde med skole og daginstitutionsområdet.

De involverede skoler og daginstitutioner pegede på, at de havde fået større indsigt i sagerne og følte sig mere inkluderet i løsningen af problemerne. De pegede dog også på, at information vedr. metoden var blevet formidlet i forbindelse med den enkelte sag. En general information vedr. metoden havde de ikke fået. Dette mener de, havde skabt en usikkerhed for skolen og daginstitutionens side om deres rolle i det tværfaglige samarbejde omkring sikkerhedsplanerne. Undersøgelsen viste desuden at, de involverede skole og daginstitutioner godt kunne konstatere tilstedeværelsen af *et fælles sprog*, men ikke nødvendigvis følte sig inddraget i det. De beskrev det som kommunens *fælles sprog*.

Inddragelse af børn

Generelt rummer involvering af børn forskellige dilemmaer og interessekonflikter og involvering af børn i arbejdet med sikkerhedsplaner er ingen undtagelse. Involvering kan ses både som en form for beskyttelse af barnet, men også som en mulig belastning og ansvarliggørelse.

Det skal påpeges, at Roskildeundersøgelsens første fase fokuserede på at bringe de voksnes perspektiver frem. Denne fase af undersøgelsen viste at involveringen af børnene var mangelfuld. Forældrene ønskede ikke at børnene skulle involveres. Børnenes unge alder og sårbarhed blev ofte brugt

som argument for manglende involvering. Denne argumentation kom fra både forældre og fagpersoner i kommunen. Desuden påpegede forældrene de professionelles manglende kendskab til børnene og det uklare formål med inddragelse. De professionelle pegede også selv på behovet for bedre kendskab til børnene og familierne. Forældrene ønskede selv at formidle mening og sammenhæng til børnene og bestemme graden af inddragelse.

I anden fase var det derfor nødvendigt at undersøge barnets perspektiv. Delrapport 2, *Viden om børns forestilling, forventning og forståelse om involvering* fra marts 2014 præsenterede de på det tidspunkt foreløbige resultater vedr. undersøgelse af barnets perspektiv og dermed børnenes oplevelser, meninger og holdninger til inddragelse i arbejdet med sikkerhedsplaner. Dette afsnit er struktureret som følgende:

- Spørgsmål, proces og metode
- Samtaler med børn med sikkerhedsplaner
- Fund og opsummering

Spørgsmål, proces og metode

Planlægningen af denne fase, der involverede flere aktører, startede allerede i foråret 2013. Flere samarbejdsaftaler var nødvendige for at gennemføre denne del af undersøgelsen. Se bilag 8 vedr. forløbet af denne proces og de involverede aktiviteter.

For at belyse børneperspektivet fokuserede undersøgelsen på følgende overordnede spørgsmål:

- Hvordan bliver børnene inddraget i forløbet (informant, medspiller, medbestemmende)?
- Hvordan ønsker børnene selv at blive inddraget?
- Hvordan ser de på deres egen rolle?
- Hvilke bud har de selv på inddragelse af børn i arbejdet med udsatte børn?
- På hvilken måde er sikkerhedsplaner med til at skabe trivsel for børnene?

Der var mange udfordringer forbundet med at involvere børn med sikkerhedsplaner i undersøgelsen. Børnene var meget unge. De havde i forvejen været i kontakt med så mange voksne at flere voksenkontakter, ifølge forældrene ville være en yderligere belastning.

Det var i denne forbindelse nødvendigt at brede referencegruppen ud. Derfor arrangerede vi familiedage, gik i dialog med skole og skolebørn med henblik på at bringe nuancerede perspektiver fra børn på emnerne børnerettigheder, udsathed og inddragelse i forbindelse med det sociale arbejde med udsatte børn og unge.

I denne fase af undersøgelsen blev børnene præsenteret for en case, *Historien om Sille* (Bilag 9), der var udviklet af medarbejdere fra Roskilde Kommune. Casen blev løbende justeret i samarbejde med tre børnegrupper, samt i dialog med socialrådgiverstuderende. Grupperne udgjordes af 19 børn i alderen 8-16 år, hvoraf ingen havde erfaringer eller havde haft kontakt med socialforvaltningen, 63 skolebørn fra 5. klasse, hvoraf halvdelen havde eller havde haft kontakt

med socialforvaltningen og 4 børn som havde igangværende sikkerhedsplaner.

I det følgende præsenterer vi perspektiver og tanker fra børnene med sikkerhedsplaner. Der henvises til Bilag 10, som præsenterer perspektiver fra de to andre grupper af børn.

Tanker og perspektiver fra børn med sikkerhedsplaner

I det følgende præsenteres synspunkter fra børn med sikkerhedsplaner. Disse synspunkter kombineret med de øvrige børns synspunkter danner grundlag for undersøgelsens fund og opsummering i relation til inddragelse af børn. Børnene med sikkerhedsplaner blev præsenteret for følgende spørgsmål i forbindelse med casen:

- Børnene der læste casen blev spurgt:
Hvordan tror I, at Sille har det, når hun er der hjemme?
Hvad ville I gøre, hvis I var i Silles sted?
Hvad tror I, at Sille drømmer om?

Følgende er et uddrag af samtale med en 12 årig

Om casen

Jeg tror at Sille er lidt skuffet over at de (forældrene) ikke selv hjælper broren, jeg ved ikke hvad jeg havde gjort, hvis det var mig. Jeg havde nok bare gjort det samme. Hun drømmer om at være i en normal familie, altså hendes familie skulle blive normal. En normal familie er, når man kan hjælpe hinanden, så at barnet ikke skal gøre alting selv. Jeg tror at lillebroren er nok ligeglad. Hun vil ikke fortælle det til

klasselæreren, hun vil lyve sig fra det. Det er lidt svært at forklare, hvorfor hun ikke vil fortælle. Hvis hun (klasselæreren) er sød og man kan regne med hende, så kunne man godt fortælle hende det, men hvis ikke, så ved jeg ikke. Man bliver så nervøs, når en voksen trækker en til side for at tale med en. Sille kan være nervøs fordi, hun tænker måske, at hun har gjort noget forkert. Det er bare generelt voksne, man tror, når det er, at de kommer og trækker en til side... så tænker man, ”hvad har jeg nu gjort?”.

Hvis jeg var klasselæreren og Sille fortæller mig, hvordan hun har det hjemme, vil jeg nok snakke med forældrene. Hvis jeg var i hendes situation, vil jeg ikke fortælle det til min ven. Det er pinligt, nok derfor, at man ikke har nogen familie og... de ikke passer sig selv og at de ikke passer børnene. Sille har ikke lyst at deltage i mødet på kommunen. Det er rimeligt kedeligt, Man skal sidde og snakke, og så skal man høre på dem. Sille mest har lyst til at tale med Bente (socialrådgiveren i casen) alene, fordi at... hun ikke rigtig vil have forældrene skal, sådan høre hvad hun har sagt til læreren, det kan være, at de bliver sure på hende eller et eller andet. Jeg vil få nogen til at komme, nogen gang og kigge hvordan det går der hjemme hos Sille. Fjerne barnet? og så skulle hun i plejefamilie? Jeg ved det ikke, jeg tror ikke at jeg vil gøre, jeg vil ikke gøre det, jeg ved det ikke...

En kommune

Er sådan en der, jeg mener at det er sådan, hvis man skal få snakket med nogen, så er det på kommunen og så er det bare at man kan komme ned og henvende sig til, hvis det er... sådan. Han/hun jeg snakker med på Kommunen er vel en kommunist, er det ikke det, det hedder?

En Kommune, dem tænker jeg... hvad sker der derinde?
Holder møde. Mange! Og de snakker om sikkerhedsplanen.

Barnets ret

En 12-årig skal have mulighed for at stemme. Fra man kan gå, skal barnet have ret til sige sin mening.

Møde på kommunen og min mening

Jeg har ikke prøvet at sige ham/hende (sikkerhedsplanskonsulenten) imod. Hvis jeg siger min mening, så tror jeg at han/hun vil nok lytte og måske tænke lidt over det. Jeg har været uenig i et eller andet. Jeg ville ikke med til møderne, altså dem med alle mulige mennesker (sikkerhedsplansmøderne) og han/hun accepterede.

Jeg synes, at jeg skal have ret til at bestemme om jeg skulle se min far og hvor længe jeg skulle se fjernsyn og se fodbold og sådan. Det er ikke altid... det lige kan lade sig gøre.

Nej, nogen gange kan jeg godt være heldig at få lov til at se til 20.30 hvis der er noget fodbold eller et eller andet i fjernsynet. Det er så også, hvis der er sådan. Jeg har ikke fået lov til at bestemme hvor meget jeg skal besøge min far eller se ham? Nej ... nej det har jeg ikke. Jeg har sagt til kommunen og mor. De har ikke forklaret, hvorfor. De har bare sagt, at jeg ikke må bestemme.

Jeg har brug for hjælp til at... hvad hedder det nu... vide om jeg måske kunne få lov til at se min far og om... hver anden uge eller en weekend eller hver tredje uge eller... hver fjerde uge eller et eller andet... Ja, de voksne siger om min far, han skal tage møde med kommunen før jeg kan se ham. Og min

far, han er jo sådan en lidt travl mand, han er... han kan ikke bare tage fri fra et arbejde og... du ved og tage til et møde.

Når jeg taler med de voksne

Nogen gange forstå det sådan helt rigtigt... når jeg taler med de voksne, er det svært nogen gange at forstå dem.

At deltage i undersøgelsen

Jeg synes det var sådan meget mærkeligt på en måde... og lidt noget nyt noget... ikke rigtig noget jeg har prøvet før, men det var meget sjovt, synes jeg. Altså mærkeligt på en god måde, ikke.

Det virker ikke lige som når jeg har prøvet... det har jeg heller ikke... men det har været meget hyggeligt i hvert fald. Det er lidt anderledes end hvad jeg har prøvet, *når det er jeg har snakket med voksne* i kommunen og sådan nogen.

Følgende er sammenfatning af samtalen med en 5 årig:

I samtalen med den 5 årige blev der anvendt mosaikmetoden, som er en metode udviklet i en børnehave i London, med det formål at komme frem til nye måder at forstå de yngre børns syn. Det går ud på at sammensætte en ”mosaik” fra de det dokumentationsmateriale som samlet ind. Forskellige metoder, interview, tegninger, billeder og fotografier, observationer mv. bliver anvendt. Forældrene skal også få mulighed at deltage i dokumentationen og give deres version af barnets liv. I samtale med den 5 årige med hjælp af forskellige værktøjer, tegning, dialog, afslut en sætning, dyr figurer, udvælgelse af billeder mv. forsøgte vi at danne os et indblik i barnets forståelse verden og perspektiv med fokus

på sikkerhedsplanen. Forældrene var til stede i rummet og en gang imellem supplerede de barnets udsagn, dog uden at være forstyrrende.

Barnets billede af en kommune var et sted, hvor hun fik kakao fra en automat og at faren spildte kakao på sit tøj. Der blev også talt om sikkerhedsplanskonsulenten (eller sagsbehandleren), der havde talt med S i børnehaven. Forældrene gav udtryk for at være utilfredse med, at kommunen ikke havde orienteret dem inden samtalen med barnet skulle finde sted. Barnet fortalte om tanten med hund og svømmebassin. Under samtalen fortalte forældrene om, at de på et tidspunkt skulle give sikkerhedsplanen tal og de lå sammen med tanten på 6, mens kommunen lå på et noget lavere tal. Men det ændrede ikke noget, for kommunen sagde, at det var, som de så det. Faren mente også, at det var ham, der opfordrede kommunen til også selv at se og tale med barnet. Når der blev besluttet noget i kommunen, var det forældrene, der fortalte barnet om det. Moren sagde, at hun havde fortalt barnet, hvad kommunen kom for i hjemmet, nemlig for at se, om hun og barnet havde det godt sammen. På et tidspunkt kom kommunen dagligt i hjemmet, det var meget forstyrrende for familielivet, sagde de. Samlet set syntes begge forældre, at kommunen ikke ”inddrog” barnet som sådan i sagsbehandlingen. Barnet *nævnte ikke sin* aflastningsfamilie/ legefamilie med et ord.

Ifølge moren kunne barnet ikke lide at være hos denne familie. Barnet havde været der i 6 måneder, men var ikke glad for at være der.

Tanten som har været meget involveret i sikkerhedsplanen er ved at blive skilt og derfor hun ikke er med i sikkerhedsplanen mere. Kommunen, har fundet en aflastningsfamilie og det er denne familie som barnet overhovedet ikke taler om.

Barnet fortæller at tanten er flyttet og derfor har hun ikke svømmebassin mere.

Følgende er uddrag fra samtale med en 13 årig:

Relationen til sikkerhedsplanskonsulenten

Jeg har en sikkerhedsplanskonsulent, som jeg taler med. Sikkerhedsplanskonsulenten spurgte mig, hvad jeg kunne tænke mig, og hvad hun kunne gøre for at jeg havde det bedre. Men det er ikke mig der bestemmer, sikkerhedsplanskonsulenten ”fører an i hvad der skal ske”. Det er en masse mennesker som er indblandet. Sikkerhedsplanskonsulenten spørger til min skole, venner og fritid. Sikkerhedsplanskonsulenten er jo ikke en tjener der gør som jeg vil have det. ’Inddragelse/ involvering: ’det ved jeg ikke’. Skal involvering forstås som at jeg bliver lyttet til eller at jeg skal lytte? Der gøres noget uden at jeg bliver spurgt. Sikkerhedsplanskonsulenten fra kommunen kom på skolen i idrætstimen for at tale med mig. De andre blev nysgerrige og spurgt, hvem det var og jeg svarede at det var en dame fra kommune og hvis de vil vide mere, så kan de selv spørge hende. Det er ikke godt med uanmeldt besøg fra kommunen. ”De havde sagt det til min far, men jeg viste ikke noget om det”.

At føle sig lyttet til

Det ville være godt hvis ’du kunne tænke som en ung pige’ og at ’du snakker så jeg kan forstå dig’. Måske det ikke er muligt, da vi alle sammen taler på hver vores måde og det er forskelligt hvad man siger, mener og forstår. Det er det der gør, at man misforstår hinanden. Man skal sætte sig i hinandens sted og at det vil hjælpe selvom jeg ikke er sikker på, det kan lade sig gøre. Jeg skal kende den person fra kommu-

nen jeg taler med. De også sætter sig ind i min situation så vi begge kan forstå hinanden.

Børnene med sikkerhedsplaner påpegede at der skulle være tillid, tryghed og en åben og ærlig relation til de professionelle de skulle tale med. Børnene følte sig ikke involveret og tilstrækkeligt informeret om grundlaget for beslutningerne. De var heller ikke altid enige i beslutningerne, der blev truffet om deres liv.

Fund og opsummering

Børnene der havde en sikkerhedsplan påpegede, at det var en forudsætning for deres deltagelse, at der var tillid, tryghed og en åben og ærlig relation til den de skulle tale med. De professionelle skulle være ærlige og informerende.

Børnene var ikke altid enige i de beslutninger, der blev truffet om deres liv. De følte sig ikke involverede og tilstrækkeligt informerede om beslutningsgrundlaget.

Børnene gav desuden udtryk for, at forståelse af hvad den voksne sagde, var en afgørende forudsætning for barnets mulighed for inddragelse. Bo (12 årig dreng), oplevede sig ikke involveret i forhold til spørgsmålet om samvær med sin far, da han ikke havde fået forklaret, hvad baggrunden for myndighedens beslutning var – en beslutning han ikke var enig i. Samme dreng gav dog udtryk for at de professionelle accepterede hans mening om ikke at deltage i sikkerhedsplansmøderne.

I den 1. fase af undersøgelsen pegede medarbejderne i kommunen på, at det var godt at de større børn, deltog i sikker-

hedsplansmøderne. Blandt børnene som havde en sikkerhedsplanssag var der dog delte meninger om deltagelse i sikkerhedsplansmøderne. Dreng (12 år) ønskede ikke at deltage i møderne og syntes at, samtalen med sikkerhedsplanskonsulenten skulle foregå uden forældrenes deltagelse. En del af skolebørnene mente også, at det kunne blive vanskeligt for de involverede børn, når deres forældre var til stede under samtalen.

Begge grupper af børn havde forestillinger om kommunen, herunder hvad de professionelle på kommunen lavede og hvilke beføjelser de havde. For børnene virkede kommunen skræmmende, da *"de kan ændre ting"* og *"fjerne børn fra hjemmet"* og måske endda *"få forældre til at blive skilt"*.

Børnene med sikkerhedsplaner var meget bevidste om at det ikke var dem, der skulle træffe beslutningerne. Både folkeskolebørnene og børnene med en sikkerhedsplan påpegede vigtigheden af involvering og sagde at de ikke ønskede det ansvar, der fulgte med at træffe en beslutning.

Børnene lagde op til, at de ønskede en mere selvbestemmende rolle gennem muligheden for at vælge mellem forskellige løsningsforslag i beslutningsprocessen. Et andet aspekt ved involvering, som folkeskolebørnene påpegede, var de konflikter der kunne opstå i en børnesamtale, hvis forældrene var til stede.

De mente, at det kunne være svært at tale om problemer i hjemmet, idet der kunne opstå en følelse af illoyalitet. På den anden side, påpegede de, at det kunne være godt, at forældrene hørte, hvad børnene så som problemer, således at de kunne gøre noget ved det.

Folkeskolebørnene mente endvidere, at for at involvering kan finde sted, skal rammerne for mødet være i orden. De påpegede, at der skal være en hyggelig og rar atmosfære, samt at man på forhånd skal vide, hvad der skal foregå. De mente det var vigtigt at de voksne professionelle forbereder børnene på samtalens form, indhold og varighed.

Skolebørnene og børnene med sikkerhedsplan mente, at man skulle gøre alt hvad der var muligt for at bevare børnene i hjemmet.

I modsætning hertil mente de nitten børn, der ikke havde erfaring med de sociale myndigheder, at de to børn i casen, Historien om Sille, skulle fjernes hurtigt. De nitten børn undrede sig over at lærerne og de professionelle i kommunen ikke havde set, forstået og reageret på hvordan det stod til med de to børn i casen.

Alle tre grupper af børn der indgik i denne undersøgelse formulerede et tydeligt ønske om medbestemmelse og selvbestemmelse. De understregede at især rammerne for mødet skulle være i orden og de voksne havde ansvar for at skabe disse rammer og muligheder for at børn bliver reelt involveret og oplever medbestemmelse og selvbestemmelse.

Barnets perspektiv og de mange dilemmaer

I undersøgelsen blev barnets perspektiv belyst i form af barnets erfaringer, intentioner og synspunkter på hvordan børn blev involveret og inddraget i proces og medbestemmelse.

Afhængig af hvilket børnesyn de voksne har, kan barnets perspektiv modtages, forstås og tolkes på forskellige måder

som kan føre til forskellige indsatser alt afhængigt af om vi ser børn som ligeværdige medborgere, som irrationelle væsner - eller om vi som voksne beslutter hvad der er bedst for barnet. Flere kilder i undersøgelsen pegede på alder og sårbarhed som forklaring på manglende inddragelse af børnene.

Nultolerance

Et af målene med en sikkerhedsplan er, at volden mod børnene skal stoppes. Det er en nultolerance i forhold til forekomsten af vold - især fysisk vold. Et etisk dilemma kunne i denne forbindelse handle om, hvad der skader barnet mest. Kan man acceptere at volden kun gradvist mindskes i takt med at sikkerhedsplanen skrider frem eller bør man fjerne barnet med det samme, hvis volden ikke ophører fra dag ét?

Børnene ønskede ikke at blive fjernet fra den forælder de boede sammen med selvom det også var den forælder som udsatte børnene for vold og omsorgssvigt.

Følgende uddrag er fra en børnesamtale med to børn på henholdsvis otte og ni år som igennem længere tid havde været udsat for vold fra en af deres forældre. Dette uddrag illustrerer de mange dilemmaer som er i spil i en sådan situation.

Om at råbe:

På en skala fra 1 til 10, hvor 1 er, at forældre råber rigtig meget, og 10 er, at hun ikke råber overhovedet:

Barn 1: *3 inden sikkerhedsplanen gik i gang. Nu 7.*

Barn 2: *3 inden sikkerhedsplanen gik i gang. Nu 8.*

Om at slå:

På en skala fra 1 til 10, hvor 1 er, at forælder slår ofte, og 10 er, at hun ikke slår overhovedet:

Barn 1: *5 inden sikkerhedsplanen gik i gang. Nu 9.*

Barn 2: *5 inden sikkerhedsplanen gik i gang. Nu 9.*

Dilemmaet opstår i overvejelsen om hvor grænsen går i tilfælde af hvilket omfang af voldelig adfærd der bliver tolereret i en afvejning af hensynet til barnets bedste. Hvor mange gange kan voldelig adfærd forekomme før man må konstatere at sikkerhedsplanen ikke skaber sikkerhed og bedrer situationen for barnet? Samtidig med at volden foregår arbejder man i retning af ophør af volden, men kan det på nogen måde retfærdiggøre den ene gang om ugen et barn bliver slået?

Loven er klar og intet kan retfærdiggøre vold mod børn, men i forbindelse med anbringelse af et barn skal man også medtænke den risiko det medfører.

Er barnets perspektiv troværdigt?

Reaktioner på børnenes udsagn og dermed på børnenes perspektiv kan variere meget.

Hver instans har egen lovgivning og dagsorden og anlægger forskellig tolkning og perspektiv på børnenes udsagn. Ved mistanke om forekomsten af vold mod børn i en familie, vil politi, domstole, socialforvaltning blive involveret. Derudover kan der være mange aktører fra det private netværk involveret i en sag.

I sådanne sager bevæger kommunen sig i et dilemmafyldt spændingsfelt mellem jura og den retslige ”bevisførelse” og synet på børn og deres udsagn. Når børn fortæller om forekomst af vold i hjemmet vil de ofte blive mødt af både de professionelle voksne og private på meget forskellig vis. I en udredning og afprøvning af barnets historie og troværdighed kan barnets perspektiv og troværdighed meget let blive anfægtet. Hvis pædagogen eller skolelæreren, der måske er de første der hører om volden fra barnet, ikke reagerer og ignorerer barnets perspektiv, vil der almindeligvis på institutionsniveau være et gehør for historien, der bevirker at der foretages en underretning til kommunen.

Ofte forekommende reaktioner fra det private netværk placerer vanskelighederne og årsagerne hos barnet med udsagn om at:

- Barnet lyver
- Barnet manipuleres
- Barnet har en livlig fantasi
- Barnet misforstår og overfortolker
- Psykiske problemer hos barnet

I en voldssag der involverer børn, vil den opfølgende kommunale reaktion være at sagen og de voksne der mistænkes for voldudøvelse meldes til politiet.

Hele vejen igennem den systematiske sagsbehandling og sagsgang vil man tydeligt kunne se hvordan de forskellige børnesyn og forståelse af barnets perspektiv kan komme i spil

og kolliderer med hinanden. Den asymmetriske magtrelation mellem barnets verden og den voksne verden er et faktum. De voksne professionelle, som børnene møder, er pædagoger, lærere, politi, socialrådgiver, advokater, dommere, mv. De reagerer og handler hver på deres måde på børnenes udsagn om, at børnene har været udsat for vold. Forældrene og det private netværk tolker børnenes udsagn hver på deres måde og finder forklaringer på manglende troværdighed hos børnene.

Uanset om børnene er udsat for vold eller ej, er de i en udsat position i denne voksenverden som har ressourcer, talningsretten og beslutningsmagten. De forklaringer der træder frem fra nogle af de professionelle i forhold til børnenes udsagn, kan grundlæggende forstås ud fra et syn på børn som inkompetente, upålidelige og manipulerbare.

Den potentielle systemkonflikt fremstår tydeligt. På den ene side tager socialforvaltningen, med afsæt i Lov om Social Service og henvisning til barnets bedste, udgangspunkt i børnenes udsagn om vold og tager dermed vare på børnenes tarv. På den anden side er der en domstol som skal afklare skyldspørgsmålet og udmåle en eventuel dom.

Retsvæsenet skal indenfor de juridiske rammer efterprøve både anklager og tilgodese anklagedes forsvar. Dette gøres ved at efterprøve:

- Børnenes udsagn og troværdighed
- De voksnes udsagn og troværdighed
- Fakta og udsagns sandhed og dokumenterbarhed

I en sådan situation kan der forekomme en modstående positionering mellem forsvar og anklager baseret på henholdsvis bagatellisering af barnets udsagn og en betonet vægtning af udsagn og særlige aspekter og perspektiver i udsagn og historie. På dette grundlag skal der produceres et beslutningsgrundlag, som retsvæsenet, in casu, en dommer skal træffe en beslutning og fælde en dom ud fra.

Gang på gang ser man voksnes udsagn veje tungest, hvilket også er med til at miskreditere børnenes troværdighed.

Lovgivning og procedure

Der var i en periode usikkerhed blandt både forældre og medarbejdergruppen omkring gældende lovgivning og forældrenes rettigheder mv.

Forældreinterviewene viste at der manglede klar og tydelig information om deres rettigheder i forbindelse med at indgå i et sikkerhedsplansforløb. Tidsperspektivet var uklart for forældrene. Forældrene var bekymrede for tavshedspligten og videregivelse af informationer og f.eks. om det fik indflydelse på deres fremtidige jobmuligheder.

Medarbejderne var usikre på hvilke paragraffer de arbejdede ud fra - om der var tvangsgrundlag og om hvordan kommunen forholdt sig overfor forældrene i forhold til hvorvidt der var trusler om tvangsanbringelse, hvis forældre ikke deltog i sikkerhedsplansarbejdet. Informationen til forældrene, om deres rettigheder, pligter og krav, var mangelfuld. Tidsperspektivet for hvor længe en sikkerhedsplan skulle vare var ikke afklaret. Det samme var gældende i forhold til forældrenes mulighed i forhold til samtykke eller ej og deres mulighed for at få prøvet sagen i Børne- og Ungeudvalget.

Lederen forklarede, at sikkerhedsplaner har hjemmel i § 58.

”I dag vil vi typisk i sådan en sag sige til familierne at: ”Det her er meget bekymrende og hvis der ikke sker en forandring, så bliver vi nødt til at anbringe dit barn. Vi vil anbefale at I går med i en sikkerhedsplan”. Og så har vi endnu ikke oplevet nogen der sagde nej.”

”Typisk så vil sagen ligge op ad en beslutning efter § 58, som er tvangsparagraffen. Og andre gange der vil man ikke være der, men det er hele tiden § 58 alting drejer sig om (...) Og det vi fortæller dem, det er, afhængigt af sagens karakter, at hvis ikke de er med på denne her plan, så er vores holdning at vi vil indstille til Børne- og Ungeudvalget, at børnene bliver anbragt. Og det siger vi. Fordi det er der vi er (interview med ledere S 2012).

Undersøgelsens første fase viste at retsgrundlaget for og fokus i anvendelsen af sikkerhedsplaner ikke fremstod tydeligt for de involverede.

Både de professionelle og forældre ønskede en tydeliggørelse af lovgrundlag, rettigheder, pligter og tidsperspektivet for arbejdet med en sikkerhedsplan.

Fokus i den første fase blev på børns trivsel. Den sidste fase af undersøgelsen pegede på at, der blev arbejdet med at afklare hvornår det var trivsel og hvornår det handlede om sikkerhed.

Der skulle skabes en ramme for, at barnet ikke blev udsat for fysisk vold. I processen havde forældrene og børnene fået nogle redskaber og kompetencer. Det blev tydeligt at sikkerhedsplaner var en meget intensiv indsats, der kørte i en kort periode – max. seks måneder og der skulle ske en hurtig udvikling ved en intensiv indsats.

Den nye faseopdelte procedurebeskrivelse (Bilag 11), følger lovgivningen i forhold til, de sagsbehandlingsskridt, der skal tages, når Kommunen etablerer en foranstaltning, som sikkerhedsplaner. Sikkerhedsplanerne er en foranstaltning efter § 52. En forebyggende foranstaltning, og når man etablerer sådan en, så er der nogle bestemte sagsskridt, der skal tages. *Det har vi strammet op på og det har vi lavet nogle nye procespapirer på i samarbejde med sikkerhedsplansgruppen, påpegede lederen (Interview med ledere C, 2014).* Formålet med den nye procedurebeskrivelse var at sikre borgerens rettigheder og deres retssikkerhed. Og at borgeren skulle kunne sige ja, eller nej på et oplyst grundlag. Der er også blevet arbejdet med at gøre det tydeligere i forhold til, hvem der gør hvad og hvor længe. Med en tydeligere målgruppebeskrivelse forsøger Roskilde kommune desuden at definere mere entydigt hvornår der er tale om sikkerhed og hvornår det alene drejer sig om trivsel samt i hvilke situationer, en sikkerhedsplan kunne komme på tale, hvornår en sikkerhedsplan stopper og hvad der sker, når en sikkerhedsplan afsluttes?

Procesplanen beskriver proceduren og processen i de respektive faser og skaber dermed en struktur for praksis og faglig refleksion i arbejdet med sikkerhedsplaner.

Kapitel 4: Konklusion

I den treårige undersøgelse vedrørende sikkerhedsplaner i Roskilde kommune indhentede Metropol viden om de professionelle rolle, handlinger, organisering af arbejdet og effekt på familier og brugere samt disse forholds indflydelse på praksis med henblik på at kvalificere og forbedre indsatser for og behandling af udsatte børn og unge.

I indsamlingen og bearbejdningen af den indhentede viden forfulgte vi fire centrale temaer: *Inddragelse af privat netværk, professionelt netværk, inddragelse af børn, lovgivning og procedure.*

- Undersøgelsen konkluderer at efter tre års arbejde med SoS og sikkerhedsplaner indgår metoden nu på linje andre metoder i det familierettede arbejde. Anvendelsen af sikkerhedsplaner som et alternativ til anbringelse har medvirket til at børnene i 50 % af de 38 sikkerhedsplanssager er blevet taget ud af sikkerhedsplanszonen. Der er blevet skabt sikkerhed for dem i hjemmet. I samarbejde med det private netværk og forældre har denne tilgang medvirket til at forældrene har formået at tage ansvar for de 19 børn, der ikke er anbragt. De kommunale medarbejdere vurderer at sagerne ville have ført til anbringelse, hvis der ikke været en sikkerhedsplan.
- At skabe sikkerhed for børnene i denne sammenhæng vil sige, at de ikke længere udsættes for fysisk vold. Men der er ikke grundlag i undersøgelsen for at sige noget entydigt om børnenes trivsel.
- De analytiske værktøjer fra SoS har vist sig meget brugbare og anvendes også nu i andre sammenhænge. Sikkerhedsplaner kan fungere som en forebyggende foranstaltning eller indsats mens der udarbejdes en § 50 undersøgelse.

Inddragelse af det private netværk

I udarbejdelse af sikkerhedsplanen inddrages familien, familiens netværk og de involverede faggrupper. Alle parter, der deltager i sikkerhedsplanen, skal være enige om, at de aftalte

mål og handlinger vil sikre barnet, før sikkerhedsplanen kan træde i kraft. Undersøgelsen peger dog på at det private netværk ikke føler sig set og hørt i et sådant omfang som partnerskab forstået som deltagelse, samarbejde og samhandling lægger op til. Yderligere konkluderer undersøgelsen at der er flere udfordringer forbundet med inddragelse af det private netværk.

Arbejdet med sikkerhedsplaner stillede høje krav til det private netværk. Flere af forældrene ønskede ikke at inddrage det private netværk. Undersøgelsen viste at nogle af familierne manglede privat netværk. I andre tilfælde var netværket internt konfliktfyldt eller direkte uenig i og modarbejdede afgørelse og mål for sikkerhedsplanen. Undersøgelsen konkluderer at det private netværk der blev involveret var forældrenes netværk bestående af voksne. Børnenes eget netværk, i form af for dem betydningsfulde andre, udover netværket i slægten og de professionelle, blev ikke involveret.

- Undersøgelsen viser at der i projektperioden skete en udvikling hvad angår støtte og vejledning til det private netværk. Det private netværk som er involveret i sikkerhedsplanssager får nu intensiv støtte og vejledning og næsten ugentligt reflekterende samtaler med netværksmedarbejdere. Dette sker især i de familier hvor det er højt konfliktniveau.
- Undersøgelsen viser, at det private netværk har både en kontrollerende og en støttende rolle. De oplever selv denne dobbeltrolle som belastende og dilemmafyldt.

Inddragelse af det professionelle netværk

Den første fase af undersøgelsen viste at, det professionelle netværk dominerede møderne. De var mange og deres synspunkter fyldte meget. Koordinationsvanskeligheder, utydelig rollefordeling og vanskelig kommunikation - fagpersoner imellem og fagpersoner og familier imellem - var nogle af de andre fund i undersøgelsen. Familiernes beskrev konsekvenserne af disse som oplevet utryghed. De oplevede at der var en stor professionel gruppe overfor en lille forældregruppe. De ønskede at nogen støttede dem under møderne.

Forældrene oplevede det professionelle netværks skala-vurdering af barnet som et problem. De udtrykte at det kunne være direkte skadeligt for samarbejdet mellem forældre og f.eks. pædagoger.

Følgelig anbefalede Metropol at medarbejderne i Roskilde kommune ovevejede:

- At tydeliggøre de forskellige deltagers roller og beslutningskompetencer
- Antal professionelle deltagere på møderne
- Aktiv involvering af forældrene - også i mødeledelse

Roskilde Kommune har i gennem undersøgelsesperioden arbejdet med de forskellige overvejelser hvad angår inddragelse af det professionelle netværk. Erfaringerne viste sig at, udfordringerne ligger i:

- Hvem der skal inddrages
- At opnå enighed om sikkerhedsmålene og vejen frem

- Sikkerhedsplanskonsulenten i visse sammenhænge *tager over og instruerer i stedet for at lægge arbejdet ud til forældre og netværk*

Undersøgelsen peger på, at forældrene og især det private netværk kun ønsker en kontaktperson og helst en fra sikkerhedsplansgruppen.

Inddragelse af børn

Generelt rummer involvering af børn forskellige dilemmaer og interessekonflikter og involvering af børn i arbejdet med sikkerhedsplaner er ingen undtagelse. Involvering kan ses både som en form for beskyttelse af barnet, men også som en mulig belastning og ansvarliggørelse.

Børnene selv vil gerne inddrages og være medbestemmende, men ikke bære ansvar.

Med hensyn til *børneinddragelse og børneperspektiv* viser undersøgelsen at, i takt med det øgede antal underretninger er det også blevet tydeligt at børn oplever, at de ikke har adgang til kommunen på en let måde. Kommunen eksisterer ikke i børnehøjde.

I undersøgelsen kom det frem at involveringen af børnene var mangelfuld. Forældrene ønskede ikke at børnene skulle involveres. Børnenes unge alder og sårbarhed blev ofte brugt som argument for manglende involvering. Denne argumentation kom fra både forældre og fagpersoner i kommunen.

Desuden påpegede forældrene de professionelles manglende kendskab til børnene og det uklare formål med inddragelse. De professionelle pegede også på behovet for bedre kendskab til børnene og familierne.

Forældrene ønskede selv at formidle mening og sammenhæng til børnene og bestemme graden af inddragelse.

I undersøgelsens anden fase om børneperspektiver blev der involveret tre forskellige børnegrupper:

- Fire børn der på undersøgelsestidspunktet havde en sikkerhedsplan
- 63 femteklasse-børn, hvoraf mere end halvdelen havde erfaring fra kontakt med de sociale myndigheder
- 19 børn, der ikke havde været i kontakt med det sociale system

Fælles for de tre grupper nuancerede og divergerende synspunkter var at tillid, tryghed og tydelighed er vigtige forudsætninger for at udsatte børn kan opnå et informerende og/eller medbestemmende niveau af deltagelse i beslutninger vedrørende dem selv.

Desuden pegede børnene på at de gerne ville have indflydelse på form, formål og frekvens i forbindelse med møder og samtaler om dem selv.

De børn, der ikke havde erfaringer med det sociale system, pegede hurtigt på at de udsatte børn i casen, *historien om Sille*, skulle væk fra forældrene.

De børn der havde erfaring med det sociale system, både børnene fra femte klasse og børnene med sikkerhedsplaner var parate til at gå langt inden en anbringelse af børnene skulle komme på tale. De kom med forslag om forskellige former for intervention og støtte i hjemmet.

Børnene med sikkerhedsplaner udtrykte at de ikke følte sig involveret og reelt medbestemmende i forløbet med sikkerhedsplaner.

Der er mange voksenstemmer som hver især har deres børnesyn og deres rationale. Den ulige magtfordeling mellem voksenverden og børneverden fremstår tydeligt.

Børnene vil gerne være ligeværdige aktører i løsningen af de problemer familien har og ønsker at være involveret i beslutninger, der træffes om deres og familiens liv.

Lovgivning og procedure

Konklusionen i den første delrapport pegede på at betydningen af lovgrundlag, retssikkerhed - og tidsperspektiv fremstod utydeligt for de involverede.

Borgernes rettigheder er nu indskrevet i procesplanen for det metodiske arbejde med sikkerhedsplaner. Heraf fremgår det at borgeren skal kunne træffe et valg på et oplyst grundlag. Til dette hører at kende tidsperspektivet, hvor der nu arbejdes med at en sikkerhedsplan maksimalt må vare seks måneder.

Kapitel 5: Veje frem

Med reference til de overordnede temaer og undersøgelsens væsentligste fund vil man i et udviklingsperspektiv kunne pege på fremadrettede muligheder hvor kommune og medarbejdere vil kunne fortsætte det vigtige arbejde med implementering af sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse af udsatte børn.

Indledningsvis kan man spørge om hvordan kommunen får det optimale ud af det kritisk forskende blik på den udviklede praksis og de potentialer der er for at arbejde videre.

Vi kan med baggrund i undersøgelsen angive nogle pejlemærker og anbefalinger til metode og praksisudvikling

Det fremstår tydeligt at import af manualbaserede interventionsformer og metoder fra andre kulturer er ikke uden komplikationer og at børneinddragelse er mere end blot at tale med børn.

Med model for refleksion (Bilag 12) i arbejdet med udsatte børn, peger vi på kommunens og medarbejdernes mulighed for fagligt reflekteret at indtænke og indøve de kritiske spørgsmål i relation til åbning af en sag, der involverer udsatte børn og kan blive til en sikkerhedsplanssag med dertil hørende indledende overvejelser, muligheder, forpligtelser og vedvarende refleksioner i forbindelse med deltagelse, samarbejde og samhandling i et praktisk partnerskabsperspektiv med de involverede udsatte børnefamilier.

I det perspektiv bliver det vigtigt at arbejde med:

- Hvordan børnene får det optimale ud af at være inddraget i arbejdet med sikkerhedsplaner
- Dokumentation af hvordan børnene får det bedre
- Det kritiske blik på professionel praksis i arbejdet med udsatte børn

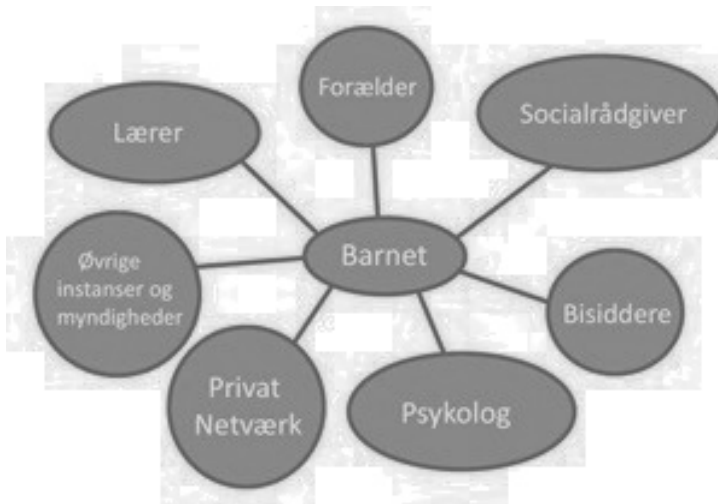
Kritisk refleksion er en vedvarende proces med løbende at justere de udviklede guidelines og procesplanen samt den

udviklede praksis for arbejdet med sikkerhedsplaner for udsatte børn.

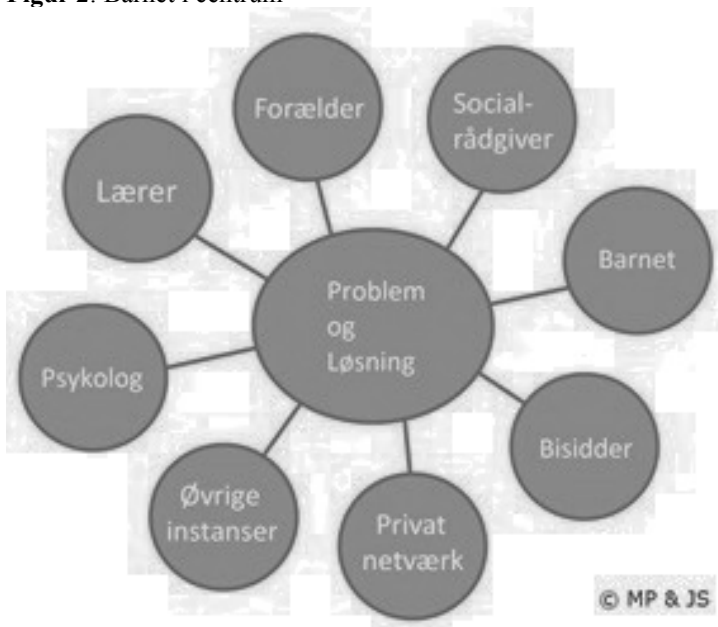
Der ligger en stor og selvstændig udfordring i at arbejde videre med børnenes mange ideer og forslag til erfarings- og inspirationskatalog til netværksopgaven og deres kritiske blik på kommunen som myndighed, institution og rum for samtale og samarbejde.

Undersøgelsen viser at børneinddragelse giver anledning til flere spørgsmål end svar. Hvorfor føler børnene sig ikke involveret og medinddraget i de beslutninger der bliver truffet om deres liv til trods for de mange børnesamtaler? Hvorfor drukner barnets perspektiv i de mange voksenperspektiver? Hvem fremstår som de fornuftige og dem som ved hvad der er bedst for barnet? Hvem fremstår som irrationelle og manipulerbare?

Når det drejer sig om involvering af børn og barnets perspektiv peger undersøgelsen på et væsentligt fund som handler om at børnene gerne vil være ligeværdige aktører i løsninger af de problemer familien har og de ønsker at være involveret i beslutninger der træffes om deres og familiens liv. Men dette fordrer et perspektivskifte i det sociale arbejde med udsatte børn og unge. Med det nuværende *Barnet i centrum-perspektiv*, illustreret med figur 2, er barnet underlagt de voksnes magt og beslutning. En vej frem for Roskilde kommune, med det formål at børnene skal opleve reel medinddragelse og medbestemmelse, kunne være at arbejde med en anden praksis, illustreret i figur 3. Her er *problemet og løsningen i centrum* og barnet indgår som ligeværdig aktør og beslutningstager i det løsningsfokuserede arbejde.

Figur 2: Barnet i centrum

Figur 3: Problemet i centrum

Det logiske spørgsmål er, om de professionelle, forældre og andre voksne er parate til at overveje at dele deres beslutningsmagt med børnene? Hvis svaret er Ja, hvad så med ansvaret – hvordan placeres det - hvem skal bære det?

Hvis svaret er Nej, hvilke ændringer er så påkrævet for at kunne skabe den nødvendige forandring?

Ovenstående spørgsmål og relaterede problemstillinger i forbindelse med sagsgang, metoder, vilkår, organisering, inddragelse af de professionelle, partnerskab med familie og netværk er beskrevet og systematisk indtænkt i Model for refleksion (Bilag 12) med fokus på vedvarende refleksioner.

Børnerettigheder - Vil vi, kan vi, skal vi?

Helt konkret og metodisk i arbejdet med sikkerhedsplaner skal de professionelle allerede i de indledende overvejelser i relation til børnenes rettigheder klargøre sig institutionens, myndighedens og egen parathed til at involvere og dele magten med børnene med respekt for deres i udgangspunktet svagere position.

I forhold til de praktiske og reelle muligheder for inddragelse af børnene og den dermed forbundne overvejelse om børnene rent faktisk *kan* inddrages skal de professionelle overveje deres egen faglige parathed, mulig procedure og konkret praksis.

Dernæst skal den *faglige og politiske forpligtelse* i relation til involvering af børnene i beslutningsprocessen afklares.

Som konkret faglig refleksion i relation til kommunens praksis med børn skal de professionelle medarbejdere kontinuerligt overveje hvor langt de er med børneinddragelse og parathed med hensyn til at dele de professionelle voksnes beslutningsmagt med børnene.

Det konkrete arbejde med sikkerhedsplaner og udsatte børn i overensstemmelse med denne model kræver løbende evaluering og dokumentation hvor der indgår systematisk og kvalitativ opsamling og bearbejdning af data med henblik på påvisning af evidens. Med den nuværende undersøgelse kan det påvises at arbejdet med sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse på kort sigt betød at sikkerheden for 19 af 38 børn udviklede sig i en sådan grad, at børnene ikke blev anbragt udenfor hjemmet. Denne undersøgelse kan dog ikke sige noget entydigt om hvorvidt de 19 børn også er kommet i trivsel.

For at kunne dokumentere en langsigtet virkning af metoden og opnåelse af reel sikkerhed og trivsel for børnene, kræves der dog en mere systematisk bearbejdning af større data i longitudinalt og komparativt perspektiv.

Partnerskab – Vil vi, Kan vi, Skal vi?

I de indledende overvejelser med hensyn til etablering af partnerskab med børn, familie og privat netværk skal viljen hos de potentielle partnere til at indgå i respektfuldt samarbejde afklares, hvorefter de faktiske muligheder for at realisere og praktisere et sådant aftalebaseret samarbejde, hvor også børnenes synspunkter og meninger tages med i betragtning. Juridisk skal rammer og vilkår afklares samtidig med at det er tydeligt hvem der indgår partnerskab, med hvilken definition og hvilket formål.

I processen skal ansvar og konsekvenser også løbende reflekteres og placeres, så alle involverede i sikkerhedsplanen ved helt præcis om der er tale om et reelt partnerskab med inddragelse, deltagelse og samhandling eller om der blot er tale om udvidet samarbejde.

Samarbejdet mellem de professionelle og familien – Vil vi, kan vi, skal vi?

De indledende overvejelser i forbindelse med organisering af det vigtige samarbejde skal medtænke forhistorien, parathed, præsentation for familie, mulighed for støtte, møde om hvad med hvem og på hvilke vilkår. Desuden skal man prøve at foregribe omfanget af belastninger, den nødvendige omsorg, beskyttelse og hensyn.

I forbindelse med udformningen af den konkrete sikkerhedsplan og kravene til aktiviteter og sikring af barnet skal de professionelle også gennemtænke definitionen af sikkerhed og på hvilke vilkår børnenes rettigheder tilgodeses, samt hvilke konsekvenser sikkerhedsplanen i øvrigt har og hvilke relevante sanktioner der kan tænkes.

Ved iværksættelse af den konkrete sikkerhedsplan skal det forsvarlige i planen og dens gennemførelse overvejes etisk, juridisk og fagligt - og om den rent faktisk fører til en reduktion af omsorgssvigt og overgreb.

I de vedvarende refleksioner over omfanget af involveringen af børnene og deres beskyttelse og den belastning de udsættes for, er de professionelle også nødt til at overveje hvori belastningen består og hvordan den vurderes.

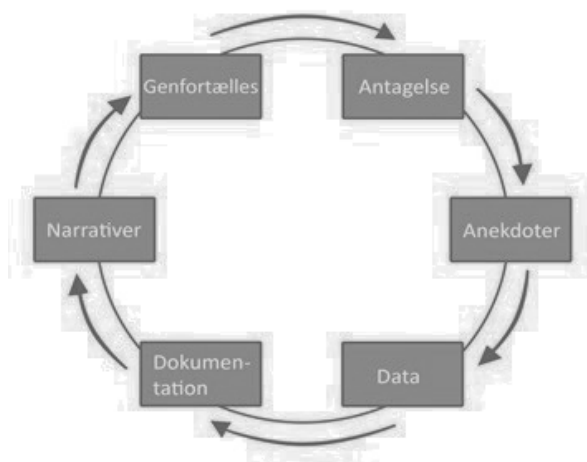
Når de sociale myndigheder præsenterer en sådan metode skal de sikre sig at alle relevante fagpersoner får nødvendig viden og indblik i metoden.

Implementering af ny metode

Det er en kompleks proces at indføre manualbaserede interventionsformer og metoder, som er opstået og udviklet i andre kulturer og under andre vilkår end de her fremher-

skende. Den faglige begrundelse for at indføre en ny metode skal være tydelig. Det overordnede spørgsmål man kan stille er om organisationen er parat og besidder de nødvendige kompetencer. Det skal afklares fra begyndelsen, hvem der er målgruppen og hvorfor det netop er dem og det relevante lovgrundlag skal fremgå tydeligt. I det perspektiv er det også vigtigt at der er den fornødne tid og de nødvendige ressourcer til rådighed. De rammemæssige vilkår og de muligheder de byder, skal balanceres fagligt og etisk forsvarligt og kan for eksempel testes ved gennemgang, diskussion og faglig refleksion af processen baseret på en case.

I hverdagens praktiske sociale indsats i forbindelse med udsatte børn og deres familier kombineres de konkrete erfaringers narrativer ofte med mere omfattende referencer og data. Et sådant perspektiv, den løbende erfaringsopsamling og de dermed forbundne narrativer, er med til at skabe fremdrift og kontinuitet i det fagligt metodiske udviklingsarbejde med sikkerhedsplaner som alternativ til anbringelse og kan anskueliggøres med nedenstående figur.

Figur 4: Evidensfunderede anekdoter

© MP & JS

Figuren illustrerer den løbende erfaringsopsamling og formidling hvor de menneskelige erfaringer kombineres med andre faktuelle elementer og formidles i en anekdotisk form, der spiller sammen med det evidensbaserede og derved fungerer som evidensfunderede anekdoter.

Et aktuelt og godt eksempel på dette i denne undersøgelse er fortællingen om involveringen af det private netværk i forhold til den familie hvor mistanke om vold mod flere børn opstod.

Kommunen etablerede hurtigt det fornødne faglige beredskab og de nødvendige kompetencer. Efter en intens periode kunne medarbejderne se tilbage på et forløb, hvor de involverede nøglepersoner kunne fortælle historien med fagligt reflekteret erkendelse også i relation til den dimension at sikkerhedsplanen fastholdes til trods for den formelle frifindelse af forældrene.

I den konkrete historie mødtes medarbejderne positivt af det private netværk, da medarbejderne præsenterede familien for sikkerhedsplanen som var forankret i partnerskabstanken. Det private netværk understregede netop i forhold til deres rolle og de mange involverede professionelle at det var vigtigt for dem at der kun var en indgang og det var tydeligt hvem de skulle tale med. En antagelse kunne være at jo færre professionelle des lettere er det at etablere partnerskabet og føre sikkerhedsplanen ud i livet. Denne antagelse blev efterprøvet i den konkrete sag og fungerede dermed som grundlag for en evidensfunderet anekdote.

Procesplanen (Bilag 11) danner sammen med modellen for refleksion (Bilag 12) et godt grundlag for kontinuerlig og systematisk faglig refleksion i den videre udvikling i arbejdet med sikkerhedsplaner.

Litteraturliste

- Ankestyrelsens praksisundersøgelser om Inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger, april 2011
- AS: Anbringelsesstatistik (2010). Færre Børn og unge anbringes uden for hjemmet. Udgivet af Ankestyrelsen. Sidst opdateret:29.9.2014.
- AS: Anbringelsesstatistik (2011). Flere tvangsanbringelse af Børn og unge. Udgivet af Ankestyrelsen. Sidst opdateret:29.9.2014.
- AS: Anbringelsesstatistik (2012). Færre Børn og unge anbringes uden for hjemmet. Udgivet af Ankestyrelsen. Sidst opdateret:29.9.2014.
- Alcock, H., Wilcockson, S., Donaldson, G., and Barnes, J. (2009). Does the Signs of Safety Social Work model focus upon highlighting strengths as well as difficulties, improve the participation of and outcomes for children and their families whilst ensuring that agencies adopt integrated, common approaches? Children's Workforce Development Council, London HMSO.
- Appleton, C., and Weld, N. (2005). The journey of strengths-based practice and integration of the Signs of Safety tool within the Learning Lab at Tauranga service delivery site for the Department of Child Youth and Family Services, New Zealand. Presented at the Signs of Safety Gathering, Gateshead, England, August 2005.
- Bunn, Amanda (2013). Signs of Safety in England. An NSPCC commissioned report on the Signs of Safety model in child protection. Freelance Research Consultant. Available online at: www.nspcc.org.uk
- Department for Child Protection, Government of Western Australia. (2011). The Signs of Safety, Child Protection Practice framework.
- Ebsen, Frank (2015). Lov, kommunale rammer og faglighed. I Bo, Karen-Asta, m.fl. (red.): Udsatte børn – et helhedsperspektiv. 3. Udgave. Akademisk Forlag.

- Edwards, Rosalind and Alldred, Pam (1999). Children and Young People's Views of Social Research: The Case of Research on Home-School Relations, *Childhood*. 6: 261 DOI: 10.1177/0907568299006002007. The online version of this article can be found at: <http://chd.sagepub.com/content/6/2/261>
- Egelund, Tina et al. (2010). Sammenbrud i anbringelser af unge – erfaringer, forklaringer og årsagerne bag. København, SFI. <http://www.sfi.dk/Files/Filer/SFI/Pdf/Rapporter/2010/1006-sammenbrud.pdf>.
- Egelund, Tina (2009). Anbragte børn og unge – en forskningsoversigt. København, SFI. <http://www.sfi.dk/Files/Filer/SFI/Pdf/Rapporter/2009/0924-Anbragte-boern.pdf>
- Egelund, Tina (2008). Anbragte børns udvikling og livsvilkår, resultater fra SFI's forløbsundersøgelse af årgang 1995. København, SFI.
- Fern, Elizabeth (2012). Child- directed Social Work Practice: finding from an Action research Study conducted in Iceland. *British Journal Of Social Work Advance Acces*. published, 1-19 s.
- Gibson, Matthew (2014). Child Care in Practice. Narrative Practice and the Signs of Safety Approach: Engaging Adolescents in Building Rigorous Safety Plans. Published online: 06 Feb 2014. <http://www.tandfonline.com/loi/cccp20>
- Hall, K. (2004). Evaluation of strengths-based practice for Child Youth and Family. Qualitative report. Wellington, New Zealand: Kathryn Hall Research and Evaluation Limited.
- Hart, R. (1992). Children's Participation: From Tokenism to citizenship. Firenze, UNICEF International Child Development Centre.
- Hart, R. (1997). Children's Participation: the theory and practice of involving young citizens in community development and environmental care. London, Earthscan Publications Ltd.
- Kornerup, Ida og Petersen, Mimi (2014). Børns rettigheder og medborgerskabs- dannelse. I Kornerup, I. og Næsby, T. (red.): *Pædagogens grundfaglighed*. Grundbog til pædagoguddannelsen. Frederikshavn: Dafolo Forlag.

- Keddell, E. (2011) Going Home: Managing 'Risk' Through Relationships in Returning Children from Foster Care to Their Families of Origin. *Qualitative Social Work*. Published online before print. August 9 <http://qsw.sagepub.com/content/early/2011/07/23/1473325011411010>.
- Lwin, Kristen, et al. (2014). *Child Care in Practice. The Use of Mapping in Child Welfare Investigations: A Strength-based Hybrid Intervention*. Published online: 06 Feb 2014 <http://www.tandfonline.com/loi/cccp20>
- Latham, J. (2004). *The Tauranga experience – a qualitative evaluation of the development of strengths based practice for statutory social work by Child Youth and Family Tauranga*. Palmerston, North New Zealand: School of Sociology, Social Policy and Social Work, Massey University.
- Pedersen, Ove Kaj (2011). *Konkurrencestaten*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Petersen, Mimi (2013). *Undersøgelse af "sikkerhedsplaner" som foranstaltning i arbejdet med udsatte børn (0-12 år) i Roskilde Kommune*. Institut for Socialt Arbejde.
- Petersen, Mimi (2014). *Viden om børns forestilling, forventning og forståelse om involvering, Roskilde Kommune*. Institut for Socialt Arbejde.
- Powell, Mary Ann and Smith, Anne B (2009). *Children's Participation Right in Research*. Mary Ann Powell and Anne B Smith. Sage. <http://www.sagepublications.com>
- Shier, Harry. (2001). *Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations*. *Children & Society* Volume 15 pp.107-117.
- Stanley, Tony & Mills, Rob (2014). *Practice. Social Work in Action. Signs of Safety' Practice at the Health and Children's Social Care Interface*. Routledge. Published online: 02 Jan 2014 <http://www.tandfonline.com/loi/cpra20>

- Skrypek, Maggie et al. (2012). Signs of Safety in Minnesota, Parent perceptions of a Signs of Safety Child Protection experience. Saint Paul, USA, Wilder Research.
- Sørensen, Tove Holmgård (2009). Med familien I Centrum – en historie om implementering af anerkendende og løsningsfokuserede metoder i familiebehandling og sagsbehandling. Evalueringsrapport fra projektet Familien i Centrum i Københavns Kommune (1.udgave). København, Socialforvaltningen i Københavns Kommune med støtte fra Egmont Fonden.
- Sørensen, Tove (2011). Roskilde Kommune. Evaluering af unge-ind-satsen - Afsluttende rapport, marts 2011. Frederiksberg, PH Metropol.
- Sørensen, Tove Holmgård (2013). Når forældre og netværk skaber sikkerhed for barnet. En evaluering af ”sikkerhedsplaner” i arbejdet med udsatte børn og familier i Københavns kommune- slutrapport, marts 2013.
- Sundman, P. (2002, July). How to get an evaluation process going in social work. Presented at the Fourth International Conference Evaluation for Practice, Tampere, Finland.
- Staples, L.H. (1993) Consumer Empowerment in the Massachusetts Mental Health System: A Comparison of attitudes, perceptions, and opinions within and between consumer and provider groups(Dissertation) Boston University Graduate School.
- Turnell, A. (1998). The Signs of Safety: Reflections on the road toward a comprehensive partnership practice for child protection casework. 12th International Congress on Child Abuse and Neglect, Auckland, New Zealand Sept 6-9.
- Turnell, Andrew & Edwards, Steve (1999). Signs of Safety. A Solution and Safety Oriented Approach to Child Protection Casework. W. W. Norton & Co Inc.
- Turnell, A. & Essex, S. (2006). Working with Denied Child Abuse: The Resolutions Approach. Milton Keynes, Open University Press.

- Turnell, A., Elliott, S., and Hogg, V. (2007) Compassionate, Safe and Rigorous Child Protection Practice with Biological Parents of Adopted Children. *Child Abuse Review*, 16 (2), 108-119.
- Turnell, A. (2010). *The Signs of Safety – A Comprehensive Briefing Paper*. Resolutions Consultancy.
- Warming, Hanne (2011). *Børneperspektiver- børn som ligeværdige medspillere i Socialt og Pædagogisk arbejde*, Akademisk Forlag.
- Westbrook, S. (2006). Utilizing the Signs of Safety framework to create effective relationships with child protection service recipients. MSW Clinical Research, University of St Thomas, St Paul.

Love, Bekendtgørelser og Konventioner

- ServiceLOVEN: Lovbekendtgørelse nr. 1093 af 5/9-13 om lov om social service.
- Servicestyrelsen (2011). *Håndbog om Barnets reform*. (1. udg.). Barnets reform.
- Servicestyrelsen (2007). *Håndbog om Anbringelsesreformen*. (2. udg.) Anbringelsesreformen
- FN-konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder.
- Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier, (Vejledning nr. 3 til serviceloven, 2011)
- Lovbekendtgørelse nr. 1093 af 5/9-13 om lov om social service
- Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20/11-12 om forældreansvarsloven
- Lovbekendtgørelse nr. 983 af 8/8-13 om retssikkerhed og administration på det sociale område
- Notat: Sammenhængende børnepolitik, Roskilde Kommune oktober 2013.

Bilag 1: Antal sikkerhedsplaner i perioden 2011-2014

Oversigt over sikkerhedsplanssager i perioden 2011-2014			*Lukket som sikkerhedsplan.
1	MP	Hjemme	Lukket
2	CD	Hjemme	Lukket
3	DD	Hjemme	Lukket
4	SP	Hjemme	Lukket
5	AP	Anbragt i pleje	Lukket i pleje
6	AP	Anbragt i pleje	Lukket i pleje
7	AP	Anbragt i pleje	Lukket i pleje
8	VD	Hjemme	Lukket
9	RD	Hjemme	Lukket
10	OD	Hjemme	Lukket
11	VD	Anbragt i pleje	Lukket i pleje
12	MP	Hjemme	Lukket
13	LD	Hjemme	Lukket
14	PP	Anbragt i pleje	Lukket i pleje
15	BD	Hjemme	Lukket
16	DP	Hjemme	Lukket
17	MP	Hjemme	Lukket

18	HP	Hjemme	Lukket
19	ND	Hjemme	Lukket
20	PD	Hjemme	Lukket
21	SP	Hjemme	Lukket
22	KP	Hjemme	Lukket
23	VP	Anbragt i pleje	Lukket i pleje
24	EP	Anbragt i pleje	Lukket i pleje
25	AP	Anbragt i pleje	Lukket
26	LD	Hjemme	Aktiv
27	AD	Hjemme	Aktiv
28	WD	Hjemme	Aktiv
29	MD	Anbragt i netværk	Aktiv
30	MD	Anbragt i netværk	Aktiv
31	ED	Anbragt i netværk	Aktiv
32	AD	Anbragt i netværk	Aktiv
33	EP	Anbragt i netværk	Aktiv
34	AP	Anbragt i netværk	Aktiv
35	RD	Hjemme	Aktiv
36	JP	Hjemme	Aktiv
37	GD	Hjemme	Aktiv
38	JD	Hjemme	Aktiv

Børnenes navne præsenteres med to bogstaver. Første bogstav er taget fra barnets navn og anden bogstav står for køn på barnet. P (pige) og D (dreng).

I alt 18 piger og 20 drenge.

Bilag 3: Visitation til Sikkerhedsplansgruppen og forelæggelse for Visitationsudvalget, Børneafsnittet

1. Hvornår skal der vurderes om kriterier for sikkerhedsplan er til stede?

Nye sager:

Ved sagsfordelingsmøder, hvor sikkerhedsplanskonsulent deltager.

Eksisterende sager:

Når rådgiver via en

§ 50 undersøgelse finder, at

- barnet er indenfor målgruppen for familiebehandling i form af sikkerhedsplan (sager vi kender i forvejen)
- undersøgelsen peger mod en anbringelse af barnet

2. Hvad gør socialfaglig koordinator?

Nye sager:

Sikrer, at det vurderes på sagsfordelingsmødet, om der er grundlag for en sikkerhedsplan.

Eksisterende sager:

Rådgiver inviterer sikkerhedsplanskonsulent til socialfagligt møde, hvor sagen drøftes. Hvis der vurderes grundlag for en

sikkerhedsplan sikrer socialfaglig koordinator at herværende procedure følges.

3. Ansvarsfordeling mellem sikkerhedsplanskonsulent og rådgiver.

Nye sager, hvor sikkerhedsplan er nødvendig under udarbejdelse af § 50 undersøgelsen:

Rådgiver træffer afgørelse om § 50 undersøgelse og udarbejder en foreløbig handleplan og indstiller til afgørelse om familiebehandling i form af sikkerhedsplan jf. SEL § 52.3.2 Der udarbejdes plan for formidling til forældre og partshøring . Partshøringen skal opfylde lovens krav om oplysning om og begrundelse for den påtænkte foranstaltning, periode og ankevejledning. Giver forældrene samtykke skal rådgiver/sikkerhedsplanskonsulent have børnesamtale med de børn sikkerhedsplanen omfatter. Afgørelse om familiebehandling i form af sikkerhedsplan SEL § 53.stk.3.2 forudsætter samtykke fra forældre, og børnenes udsagn skal tillægges passende vægt i forhold til vurderingen af hvorledes sikkerhedsplanen imødekommer barnets behov for tryghed og sikkerhed i hjemmet. Afgørelsen journaliseres i DUBU

Indenfor 4 måneder skal undersøgelsen være gennemført og en endelig Handleplan udfærdiget.

Rådgiver i Børneafsnittet er ansvarlig for, at der træffes afgørelse om ophør af sikkerhedsplan(når formålet er nået, hvis sikkerhedsplan ikke vurderes at imødekommet barnets behov).

Rådgiver forelægger sagen rettidigt for VIS

Sikkerhedsplanskonsulent inviterer rådgiver til møde i sikkerhedsplansgruppen indenfor en uge. Her udarbejdes en Maping på de foreliggende oplysninger. Dvs. der formuleres bekymrings-udsagn , fungerer-udsagn og sikkerhedsmål.

Dette udgør grundlagsmaterialet for sikkerhedsplanen.

Sikkerhedsplanskonsulenten sender Grundlagspapirer og sikkerhedsplanen til rådgiver, således at rådgiver kan indarbejde målene i en Handleplan som indgår i det materiale, som forelægges rettidigt på VIS.

Eksisterende sager:

Såfremt der er udarbejdet en § 50-undersøgelse udarbejder **rådgiver** udkast til handleplan og indstiller til afgørelse om familiebehandling i form af sikkerhedsplan SEL § 52.3.3 Der udarbejdes plan for formidling til forældre og partshøring . Partshøringen skal opfylde lovens krav om oplysning om og begrundelse for den påtænkte foranstaltning, periode og ankevejledning. Giver forældrene samtykke skal rådgiver/ sikkerhedsplanskonsulent have børnesamtale med de børn sikkerhedsplanen omfatter. Afgørelse om familiebehandling i form af sikkerhedsplan SEL § 53.stk.3.2 forudsætter samtykke fra forældre, og børnenes udsagn skal tillægges passende vægt i forhold til vurderingen af hvorledes sikkerhedsplanen imødekommer barnets behov for tryghed og sikkerhed i hjemmet.

Afgørelsen journaliseres i DUBU

Rådgiver i Børneafsnittet er ansvarlig for, at der træffes afgørelse om ophør af sikkerhedsplan (når formålet er nået, hvis sikkerhedsplan ikke vurderes at imødekomme barnets behov).

Rådgiver forelægger sagen rettidigt for VIS

Sikkerhedsplanskonsulenten udarbejder en sikkerhedsplan i samarbejde med forældrene, som indkaldes til det første møde indenfor 5 arbejdsdage fra den dato, som samtykket er givet.

Sikkerhedsplanskonsulenten sender Grundlagspapirer og sikkerhedsplanen til rådgiver, således at rådgiver kan indarbejde målene i en Handleplan som indgår i det materiale, som forelægges rettidigt på VIS.

4. Forelæggelse for visitationsudvalget.

Nye sager:

Rådgiver sørger for at sagen forelægges for VIS senest 2 mdr efter, at rådgiver har forelagt sagen for sikkerhedsplansgruppen.

Følgende dokumenter skal følge indstillingen til VIS :

1. Grundlagsmaterialet for sikkerhedsplanen.
2. § 50 undersøgelse.
3. Handleplan.
4. Sikkerhedsplanen med angivelse af indsats, periode og økonomisk ramme forelægges for Visitationsudvalget til afgørelse.

Eksisterende sager:

Rådgiver sørger for at sagen forelægges for VIS senest 2 mdr efter, at rådgiver har forelagt sagen for sikkerhedsplansgruppen.

Følgende , dokumenter skal følge indstillingen til VIS :

1. Grundlagsmaterialet for sikkerhedsplanen
2. § 50 undersøgelse
3. Handleplan
4. Sikkerhedsplanen med angivelse af indsats, periode og økonomisk ramme forelægges for Visitationsudvalget til afgørelse.

Bilag 4: Eksempel på bekymringsgrundlag

Bekymring #1

Bekymringsgrundlag:

Børnefamilieafsnittet er bekymret for, at mor fortsætter med at slå, tage fat i og råbe til X & Y på en voldsom måde, i situationer hvor mor er presset og ikke kan få X til at gøre, som hun ønsker. Det kan betyde for X, at han nu og i fremtiden, bliver bange, ked af det og usikker på sig selv, og at det bliver svært for ham at udvikle sig som andre børn der leget, lærer nye ting hjemme og i skolen og har kammerater der er sammen med.

Sikkerhedsmål:

Mor skal i samvær med - og opdragelse af X, uanset sin stemning og overskud, skabe sikkerhed og beskyttelse mod, at X bliver slået, taget fat i og råbt af, selv om han ikke gør, hvad hun siger.

Bekymring #2

Bekymringsgrundlag:

Børnefamilieafsnittet er bekymret for, at X, når han er sammen med sin mor, oplever hendes mors skiftende humør og stemning, samt at mor på skift gør stor forskel på ham og hans bror. Det kan betyde for X, at han bliver utryg og føler sig afvist og lukket ude af mor.

Sikkerhedsmål:

Mor skal i sit samvær med X sikre forudsigelighed i hjemmet, der gør, at X føler sig sikker og tryk, så han kan koncentrere sig om at være barn. Mor skal samtidigt rumme X's vrede, følelse og oplevelse af at blive holdt ude og give han en sikkerhed for, at hun kommer til ham bagefter, og at han ikke er overladt til sig selv.

Bekymring #3

Bekymringsgrundlag:

Børnefamilieafsnittet er bekymret for, at X i skole og SFO observeres til fortsat at have det svært, specielt reagerer han omkring de weekender, hvor han er og har været hos far. Det ses ved, at X bliver urolig, opfarende, vred og slår de andre børn. I sådanne situationer er det ikke muligt at tale ham til ro, og X kan heller ikke selv blive rolig.

Sikkerhedsmål:

X's udadrettede adfærd, hvor han hurtigt bliver meget vred og slår de andre børn, skal blive mindre og til sidst helt stoppe – også, når han er eller har været hos far.

Bilag 5: Eksempel på en sikkerhedsplan

Sikkerhedsplan 1

Oktober 2011 for ...

Deltageres kontaktoplysninger:

Sikkerhedsplan 1 – til ophæng

Sikkerhedsplan for sikkerhedsmål nr. 1:

Mor skal holde op med at slå X & Y:

- Mor henter M, hvis hun tre gange har gentaget sig selv overfor et af børnene.
- Moster henter M, hvis ikke mor selv gør det, eller hvis mor beder moster om at gøre det.
- M hjælper med at få barnet til at falde til ro enten ved at guide mor eller ved selv at blive i nærheden af barnet og tale beroligende.
- Hvis M ikke er hjemme, skal mor ringe til Far for støtte.
- Hvis barnet slår, sparker eller kaster med ting, skal barnet skærmes, så det ikke kommer til at skade eller skader andre.

Hvem vedrører det: Mor, moster, M og Far.

Sikkerhedsplan for sikkerhedsmål nr. 2:

X og y skal ikke længere være bange for, at mor slår:

- X og Y laver hver et grønt, gult og rødt kort i SFO'en samt et sæt til mor.
- Når X eller Y trækker det røde kort er de enten bange, ked af det eller vrede. Det røde kort signalerer STOP.
- Når X eller Y trækker det gule eller grønne kort er de ved at være klar til at tale om det, der skete, eller hvordan de har det samt til at få et kram.
- Når mor trækker et rødt, gult eller grønt kort viser det barnet, hvordan hun har det. Når mor trækker et rødt kort skal hun gå væk fra situationen og gå til sikkerhedsplanen for sikkerhedsmål nr. 1.

Hvem vedrører det: Mor, X og Y- (SFO med at lave kortene).

Sikkerhedsplan for sikkerhedsmål nr. 3

Mor skal udvikle nye måder at reagere på, når konflikter optræder:

- Mor og moster skal sikre, at der er forudsigelighed ved putte-situationen hver aften ved at følge den laminerede ophængte struktur.
- Y, s natlampe skal tændes hver aften og forblive tændt om natten.

- Loftslýset på X og Y,s værelser skal være slukket, og døren skal stå lidt på klem.
- N og T fra skolen taler jævnligt med X og Y om, hvordan det går med puttesituationen om aftenen.

Hvem vedrører det: Mor, moster, N og T fra skolen.

Sikkerhedsplan for sikkerhedsmål nr. 4:

Y skal i bad om morgenen, når han har tisset i sengen om natten, og sengetøjet skal skiftes, når det er vådt. X skal i bad tre gange om ugen. Børnene skal have rent undertøj på, når de har været i bad:

- Y skal vaske sig med en klud om morgenen, hvis han har tisset i sengen.
- Når badet er færdigt skal han gå i bad om morgenen, hvis han har tisset i sengen.
- Y, s sengetøj skal vaskes hver gang, han har tisset igennem.
- X og Y skal i bad tre gange om ugen hjemme efter, at de har været til sport.
- X og Y skal have rent undertøj hver gang, de har været i bad.

Hvem vedrører det: Mor og moster skal sørge for, at det sker.

Sikkerhedsplan for sikkerhedsmål nr. 5:

Der skal skabes et samarbejde mellem skole, SFO og mor. Mor skal deltage i arrangementer og møder vedr. skole og SFO:

- Mor følger og henter X og Y i skole, når hun har mulighed.
- Moster tilbyder børnene at både at følge og hente dem i og fra skole.
- N fra skole hjælper mor med at komme på forældre-intra så hurtigt som muligt.
- N hjælper mor med at komme på forældre-intra mindst en gang om ugen.
- N deltager i forældrearrangementer på skolen sammen med mor
- Hvis ikke N har mulighed for at deltage i et forældrearrangement, tager moster med sammen med mor.
- Y, s aflastningsfamilie får adgang til forældre-intra. Aflastningsforældre deltager i forældrearrangementer med Y, når han er hos dem samt hjælper med lektier.
- A vil tale med Far om at støtte X i lektier/læsning, når X er hos ham, hvis far er interesseret.
- Far skal også på forældre-intra.
- M vil lede efter X idrætstøj i SFO'en.
- Når tøjet er fundet, bliver Xs idrætstøj på skolen bort-

set fra mandage i ulige uger, hvor A sørger for, at X får idrætstøjet med hjem.

- Mor og moster sørger for, at Xs idrætstøj bliver vasket, så X kan få det med i skole inden næste idrætstime.

Hvem vedrører det: Mor, M, far, moster, Aflastningsfamilien, A.

Sikkerhedsplan for sikkerhedsmål nr. 6:

X og Y skal til lægen til et alment sundhedstjek med opfølgning hvert halve år hos skolesundhedsplejersken. Derudover skal mor sørge for, at X og Y kommer til lægen ved sygdom:

- Mor ringer til lægen tirsdag og laver aftale om 1. sundhedstjek til både X og Y.
- Rådgivere laver aftale med sundhedsplejersken på skolen om et opfølgende sundhedstjek hvert halve år.
- Yderligere sikkerhed i forhold til alle 6 sikkerhedsmål:
- Såfremt sikkerhedsplanen for de 6 sikkerhedsmål ikke bliver fulgt eller dele af planen ikke bliver fulgt eller der er bekymring herfor, skal rådgivere eller sikkerhedsplanskonsulenten informeres så hurtigt som muligt.
- Rådgivere og sikkerhedsplanskonsulenten kommer på uanmeldte besøg i hjemmet, skole og SFO.
- I fald at rådgivere og sikkerhedsplanskonsulenten og er forhindrede i at komme på uanmeldte besøg, kan Den Sociale Døgnvagt komme på uanmeldt besøg.

- Rådgivere og sikkerhedsplanskonsulenten sørger for, at der så hurtigt som muligt og senest inden næste sikkerhedsplansmøde vil være i værksat praktisk pædagogisk støtte i hjemmet 2 aftener om ugen og 2 morgener om ugen til at arbejde sammen med mor om at skabe sikkerhed i forhold til sikkerhedsmål 1 og 2.
- Den praktisk pædagogiske støtte vil også deltage på fremtidige sikkerhedsplansmøder for at koordinere indsatsen.
- Indtil den praktisk pædagogiske støtte går i gang vil Y, s aflastningsfamilie have Y i aflastning to overnatninger i hverdagene hver uge udover hveranden weekend i ulige uger.
- X, s far, vil blive indkaldt til møde på forvaltningen i uge xx i forhold til, om han kan have X hjemme hos sig mere end hveranden weekend i den kommende periode samt komme hos mor to aftener om ugen, når begge drenge er hjemme.

Hvem vedrører det: Mor, og rådgivere.

Opfølgende sikkerhedsplansmøde d.:

Sikkerhedsplanskonsulent

Dato

Bilag 6: Sammenfatning af de væsentligste fund og konklusioner fra BA-projekterne

BA-projekternes fund og konklusioner kan grupperes indenfor de fire overordnede temaer.

Flere af projekterne beskriver de organisatoriske vanskeligheder ved at indarbejde SoS og arbejdet med Sikkerhedsplaner.

I relation til det professionelle netværk er det vigtigt at alle involverede informeres om og uddannes i metoden, så alle besidder det samme informationsniveau.

Der er særlig opmærksomhed om den magtposition som det DPN tildeles ved at det både skal støtte og kontrollere. Det kan skabe grobund for dilemmaer i relationerne mellem familie og netværk.

I relation til børnesamtale og børneinddragelse er det tydeligt at der er meget på spil for børnene og det er et følsomt felt. Der er behov for omfattende viden og træning for de professionelle.

Med hensyn til lovgivning og procedure har de studerende et skarpt blik for at de involveredes rettigheder skal præciseres og tilgodeses i hele forløbet lige fra den første kontakt vedr. de mulige foranstaltninger, familiens valgmuligheder og det samlede tidsperspektiv.

I det følgende sammenfattes de væsentligste fund og konklusioner fra BA-projekterne.

I BA-projektet *Tværfaglighed i forbindelse med implementeringen af SoS og sikkerhedsplaner* fra efterårssemesteret 2012, blev der sat fokus på hvordan sikkerhedsplaner kan være med til at optimere det tværfaglige samarbejde mellem professionelle fra skoler, daginstitutioner og undersøgelseskommunen i forhold til indsatsen overfor udsatte børn og unge. Implementeringen af de nye metoder har bragt udfordringer med sig. De studerende fandt frem til at der ikke havde foregået en egentlig vidensdeling mellem de forskellige faggrupper omkring løsningsforslag i forbindelse med en given sag. En af disse udfordringer var måden information vedr. metoden blev formidlet på. Der blev ikke givet en generel information til de andre faggrupper vedr. metoden. Dette har virket hæmmende for samarbejdet. Konkluderende peger de studerende på behovet for en fælles forståelsesramme for at undgå konflikter – og i det perspektiv på behovet for at uddanne og opkvalificere de involverede faggrupper og sikre en tydelig informationsstrøm mellem daginstitutioner, skoler og kommune.

I BA-projekt *Paradigmeskift, Paradigmeskift, Kontekst & Sikkerhed vs. Trivsel* med undertitlen Et studie af implementeringen af Signs og Safety Sikkerhedsplan i en dansk kommune fra efterårssemesteret 2012 problematiserede de studerende skiftet til arbejdet med sikkerhedsplaner. De ser det som symptomatisk for de pågående ændringer i velfærds-samfundet og som indikator for at rammerne for det sociale arbejde er i forandring.

Med særligt fokus på hvad der sker i socialt arbejde på børne- og ungeområdet, når man, som en del af paradigmeskiftet, vælger at implementere Sikkerhedsplan som metode, peger projektet reflekteret og insisterende på det problematiske ved at importere manualbaserede interventionsformer, der er

udviklet i en anden kultur og skabe vejen ”mens man går” i stedet for at bygge på allerede foreliggende erfaringer fra andre kommuner.

I BA-projektet *Safety Planning* fra forårssemesteret 2013 arbejdes der med hvilke faglige og etiske udfordringer og overvejelser socialrådgiveren møder ved implementering af sikkerhedsplaner i kommunens sagsarbejde, og hvordan inddragelse af det private netværk bidrager til barnets sikkerhed og trivsel i hjemmet. Det centrale i projektet er at både Andrew Turnell, Roskilde Kommune og Københavns Kommune er af den overbevisning at det uformelle netværk spiller den vigtigste rolle i sikkerhedsplanen. Andrew Turnell pointerer i interviewet med de studerende at det tredje netværk (frivilligt netværk som kunne træde ind i stedet for et manglende privat netværk) ikke kan bruges i arbejde med sikkerhedsplanen, men udelukkende det formelle og det uformelle netværk. Den dobbelthed der ligger i at det private netværk både støtter og kontrollerer familien problematiseres af de studerende. Forandring i relationerne og de nye magtpositioner skaber dilemmaer for de involverede.

I BA-projekt *Netværksinddragelse i Signs of Safety's sikkerhedsplaner* fra forårssemesteret 2013 har de studerende fokus på omkostninger, konsekvenser og perspektiver for det private netværk, når det indgår i sikkerhedsplansarbejde. At blive inddraget som netværk medfører forandringer i hverdagen. Det private netværk som de studerende har talt med føler sig respekteret og lyttet til. De beskriver at de har fået en tættere relation til og et mere struktureret samarbejde med familien. Netværket fortæller om fordele og ulemper ved at indgå som netværk i sikkerhedsplansarbejdet. For at sikre børnene bedst muligt ønsker netværket støtte og hjælp til at varetage opgaven.

I BA projektet *Barnets retssikkerhed og trivsel i Sikkerhedsplansarbejdet* fra forårssemesteret 2014 fokuseres der hovedsageligt på erfaringerne fra Københavns Kommune, hvor det betones at børnenes trivsel under arbejdet med sikkerhedsplanen skal være i centrum. Undersøgelsen suppleres med materialer fra Roskilde projektet.

De studerende konkluderer at trivsel, inddragelse og helhedsorienteret behandling er indbyrdes forudsætninger og tilsammen er med til at skabe retssikkerhed. Sikkerhedsplanskonsulenten må derfor holde dette for øje.

I BA-projektet *Barnets perspektiv i Signs of Safety og sikkerhedsplaner* fra forårssemesteret 2014 konstaterer de studerende at det børneperspektiv SPK'erne anlægger i deres arbejde med børnene påvirker måden de forstår inddragelse af barnet på. Det er de studerendes opfattelse, at SPK'erne grundlæggende forstår inddragelse af barnet, som at barnet skal tales med og høres, på lige fod med alle andre i SP-sagen, hvilket falder i tråd med det nye børnesyn hvor børn i højere grad ses som individer, der påvirkes og selvstændigt har mulighed for at påvirke sin situation.

De studerende kommer frem til at en måde at medinddrage børnene på i Sikkerhedsplanen er bl.a. ved at give dem et ansvar i form af en handlemulighed. Det er vigtigt at barnet er klar over ansvarets karakter og at det kan leve op til ansvaret, hvis denne form for inddragelse skal være styrkende. SPK'ens dilemmafyldte rolle er med til at sætte nogle begrænsninger i forhold til hvordan barnets perspektiv kan komme til udtryk i SP-arbejdet. Bl.a. kan SPK'erne ikke tilbyde barnet fuld fortrolighed i samtalen da barnet kan formidle så væsentlige informationer at de skal formidles og der skal handles på dem

Derudover indebærer SPK'ens rolle, at der skal skabes gennemsigtighed mellem alle involverede parter i SP'en, hvilket forudsætter, at SPK'erne skal varetage flere interesser.

Man skal lytte til barnet og kommunikere med barnet – på troværdig vis - i et børnerettet sprog, for på den måde at inddrage barnets eget syn på verden. Derfor er det vigtigt at SPK'erne er opmærksomme på, at det at de lytter til barnet, ikke er en garanti for, at barnet føler sig hørt.

SPK'ernes definitionsmagt har betydning, da SPK'erne kan vælge hvad der er vigtigt at reagere på i samtalen med barnet. Hvis barnet ikke føler, at dets perspektiv bliver bekræftet eller imødekommet i samtalen, kan der være risiko for, at det kan få oplevelsen af, at dets perspektiv ikke er vigtigt at tage i betragtning.

I BA projektet *Inddragelse af børn i arbejdet med sikkerhedsplaner* fra forårssemesteret 2014, påpeges, at den holdning, som folkeskolebørnene har til inddragelse af børn i deres egne sager, stemmer godt overens med de bestemmelser, der er i lovgivningen. Det kan konkluderes, at både børnene med en sikkerhedsplan og folkeskolebørnene har meninger om og holdninger til, i hvilket omfang børn skal inddrages, hvordan inddragelsen skal foregå, og hvilke mulige problemstillinger inddragelsen kan indebære. De studerende konstaterer at børnene gerne vil dele deres perspektiver, og at det er op til de professionelle at lytte og drage fordele af dette.

I BA-projektet *Fra sikkerhed til udvikling* fra forårssemesteret 2014 sættes der fokus på børns udviklingsmuligheder i sikkerhedsplansarbejdet. De studerende finder frem til at barnets udviklingspotentiale kan tilgodeses ved at støtte op om barnets nærmeste relationer og lade barnet få medindfly-

delse i planlægning af konkrete læringsmål. Konklusionen retter sig mod en indsats, der kan give socialarbejderen redskaber og metoder til at få større indsigt i barnets livsverden, behov og handlemotiver og derefter få målt hvordan barnet oplever sig selv i udvikling og trivsel under sin sikkerhedsplanssag. Til dette arbejde har de udviklet en fortællebog.

Bilag 7: Oversigt over den samlede empiri i undersøgelsesperioden, fordelt på hvert enkelt delprodukt

Delrapport 1

- Observation i perioden april 2012 – oktober 2012.
- 15 interviews: to fokusgruppeinterviews med medarbejdere, ét med ledere og seks med forældre.
- Læsning af sagsakter i DUBU.

Delrapport 2

- Interviews med fire børn i aldersgruppen 3-13 år, som har/har haft en sikkerhedsplan-sag.
- Gruppeinterviews med fem grupper af børn i aldersgruppen 10-12 – i alt 63 børn fra 5. klasse.
- Casemateriale.
- Feedback fra 28 socialrådgiverstuderende fra ISA på casen.
- Feedback fra 19 børn i aldersgruppen 8-16 år på casen.
- Interview med sikkerhedsplanskonsulent.

Datagrundlag for projekterne er:

BA 1: *Paradigmeskift, Kontekst & Sikkerhed vs. Trivsel*
udarbejdet af Sabine Heissel, Tine Elholm Madsen & Mai-ken Kyed

- Interview med evaluator i Københavns Kommune, Tove Sørensen.
- Interview med socialfaglig koordinator Børnefamiliecenter København, City/Østerbro, Karen Frost.
- Interview med to ledere i Roskilde Kommune.
- Interview med en socialrådgiver/sikkerhedsplanskonsulent.
- Interview med en sundhedsplejerske.
- Observationsstudier i form af deltagelse i flere møder omkring ”Tværfaglig model for sikkerhedsplaner-møder” med deltagelse af: Projektansvarlig, Skoleleder, Sundhedsplejerske, leder af daginstitution, Pædagog i daginstitution, Sikkerhedsplanskonsulenter.
- To forældreinterviews.

BA 2: *Tværfaglighed i forbindelse med implementering af SoS og sikkerhedsplaner* af Casper Hougaard og Maria Zib

- Tre interviews med forskellige fagpersoner fra undersøgelseskommunen, (hhv. en socialrådgiver, en skoleleder og en daginstitutionsleder.)
- Interviewet en socialfaglig koordinator fra børnefamiliecenter Østerbro, KK.
- Interviewet med en evaluator fra KK.
- Observationsstudier i form af deltagelse i flere møder omkring ”Tværfaglig model for sikkerhedsplaner-møder” med deltagelse af: Projektansvarlig, Skoleleder, Sundhedsplejerske, leder af daginstitution, Pædagog i daginstitution, Sikkerhedsplanskonsulenter

BA 3: *Safety Planning* af Amina Hansen og Denisa Maravelakis

- Interview med tre personer det private netværk
- Interview med to sikkerhedsplanskonsulenterne
- Interview med evaluator Tove Sørensen
- Interview med medstifteren af Signs of Safety metoden, Andrew Turnell
- Observation af internt sikkerhedsplansmøde i sikkerhedsplansgruppen i Roskilde Kommune

BA 4: *Netværksinddragelse i Signs of Safety's Sikkerhedsplaner* af Carina Annie Albér Birkekvist og Charlotte Bay Andersen

- Interview med tre personer det private netværk
- Interview med tre sikkerhedsplanskonsulenterne
- Interview med evaluator Tove Sørensen
- Interview med medstifteren af Signs of Safety metoden, Andrew Turnell
- Observation af internt sikkerhedsplansmøde i sikkerhedsplansgruppen i Roskilde Kommune

BA 5: *Inddragelse af børn i arbejdet med sikkerhedsplaner* af Line Nielsen, Janni Nielsen & Matilde D. Bertelsen

- Fire individuelle børneinterviews
- Et folkeskoleprojekt med fem gruppeinterview af 63 børn

- Deltagelse i en familiedag for to familier med sikkerhedsplaner
- Et interview med en sikkerhedsplans konsulent

BA 6: *Barnets perspektiv i Signs of Safety og Sikkerhedsplaner* af Louise Lindegaard Weirum Jannie Kokholm Jensen

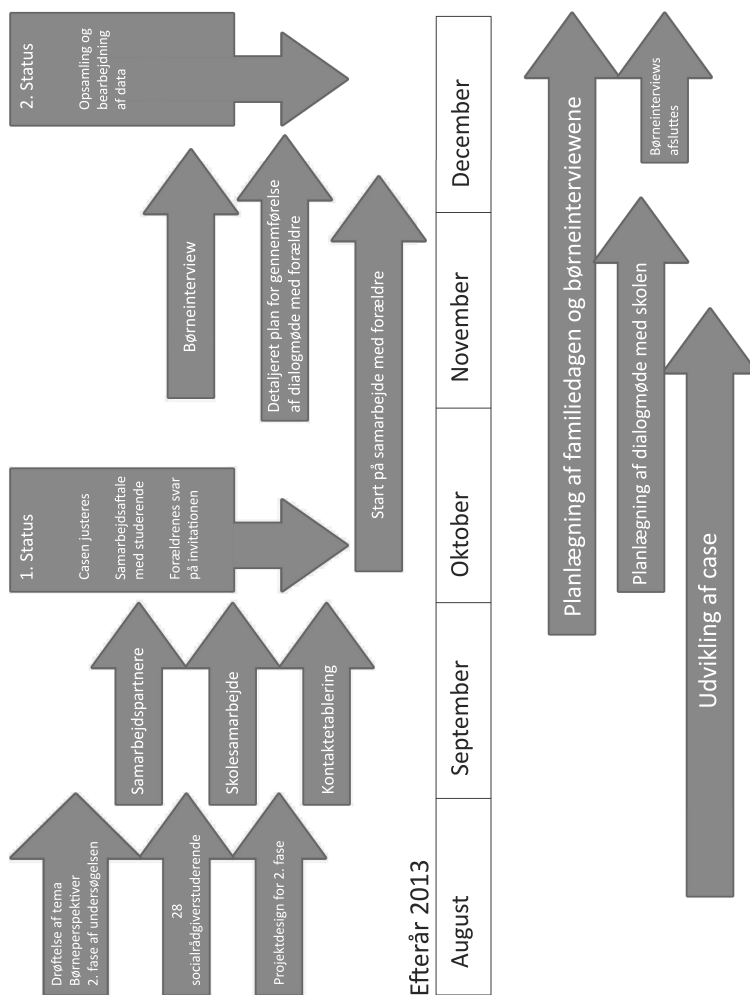
- Fire individuelle børneinterviews
- Et folkeskoleprojekt med fem gruppeinterview af 63 børn
- Et interview med en sikkerhedsplanskonsulent

De to følgende projekter har hovedsageligt samlet empiri om arbejdet med sikkerhedsplaner i Københavns Kommune og anvendt datamateriale fra Roskilde som sekundær empiri i et komparativt perspektiv:

BA-projekt 7: *Barnets Retssikkerhed og Trivsel i Sikkerhedsplansarbejdet* af Niffe Ilazi, Heidi da Luz Aparicio Madsen & Betina Wind.

BA-projekt 8: *Fra sikkerhed til udvikling* af Anne-Sofie Bergman Møller og Sophia Ziegler Nielsen

Bilag 8.1 - Overblik over proces og aktiviteter i undersøgelsen af børneperspektiver

Bilag 8.2 - Overblik over proces og aktiviteter i undersøgelsen af børneperspektiver

<p>Aktiviteter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Styregruppemøde • Tidsplanen konkretiseres af projektleder og drøftes derefter med ledelsen i forhold til inddragelse af en skoleklasse. 	<p>Aktiviteter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brev til to skoler • Henvendelse til skolerne • SCT. I skole vil gerne indgå i dialog • Dialog møde med skolen aftales • Case modtages fra SPK • Empiri indsamlingsfasen starter • Præsentation af casen for socialrådgiverstuderende på 6. semester og feedback 	<p>Aktiviteter: Sep. - Okt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studerende på soc.grund. er involveret • Casen bliver præsenteret for 19 børn i aldersgruppen 8-14 år • Dialogmøde med skolelederen • Detaljeret plan for gennemførelse af familiedagen og interview med børnene • Invitation pr. brev til forældre og børn til familiedagen med efterfølgende telefonisk og mail opfølgning • Seks familier med i alt ni børn blev inviteret 	<p>Aktiviteter: Nov. - Dec.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dialog møde og interview med skoleklasserne gennemføres. • Fortsat interview med børn som indgår i sikkerhedsplaner.
<p>1. Til familiedagen, blev i alt seks familier med ni børn inviteret. En familie reagerede ikke på henvendelse. To familier ønskede ikke at deltage i familiedagen, men var interesseret af at komme til møde på Metropol, hvor deres børn kunne blive interviewet. En familie med to børn ønskede ikke at deltage med den begrundelse at deres sikkerhedsplanssag var afsluttet. Børnenes alder og at det vil være en belastning for børnene og igen møde en voksen havde også betydning. To familier med tre børn i aldersgruppen 3- 13 år deltog i familiedagen som varede fra kl. 9.00-13.00. I dette arrangement indgik forplejning og en tur til Den Blå Planet.</p> <p>2. Af de to familier som ønskede at komme til Metropol, kom en mor med en 12 årig dreng. Den anden families situation ændrede sig i mellemprioriden, hvilket gjorde at faren mente at interviewet ville være en ekstra belastning og derfor blev aftalen annulleret.</p> <p>3. I alt, lykkedes det at møde og interviewe fire børn i aldersgruppen 3-13 år som havde haft en sikkerhedsplansag.</p> <p>4. I alle møderne med børnene deltog forældre og studerende fra socialrådgiveruddannelsen.</p> <p>5. I skoledelen deltog i alt 63 børn fra 5. Klasse. De blev delt i fem grupper og blev gruppevis interviewet og præsenteret for en case.</p>			

Bilag 9: Historien om Sille (endelig version til dialog møde med skolebørn)

Sille er 12 år og går i 6 klasse. Hun bor sammen med sin far og mor og sin lillebror Storm på 7 år. Silles forældre har deres eget firma og har derfor altid arbejdet meget. Det er sket, at de er kommet hjem midt om natten. Når de kommer hjem skændes de og råber meget højt af hinanden. Dagen efter må Sille selv stå op om morgenen og give Storm morgenmad og følge ham i skole, for far og mor er ikke stået op. Nogle gange skal Sille også smøre madpakker, for det glemmer mor og far ofte at lave. Nogle gange har Sille så travlt om morgenen, at hun selv glemmer at spise morgenmad, inden hun skal i skole. Det er ofte Sille der skal handle ind, for det har far og mor ikke altid tid til. Hvis Sille og Storm går direkte hjem efter skole, må Sille lege med Storm, for de må ikke forstyrre mor og far, der nogle gange stadig sover når de kommer hjem fra skole. Sille og Storm får derfor sjældent lavet lektier, fordi deres mor og far ikke er der til at hjælpe dem med det.

- *Hvordan tror I, at Sille har det, når hun er der hjemme?*
- *Hvad ville I gøre, hvis du var i Silles sted?*
- *Hvad tror I, at Sille drømmer om?*

En dag i skolen skal Sille have dansk og matematik, som er de fag Sille bedst kan lide. Selvom Sille har de fag hun bedst kan lide, kan hun ikke koncentrere sig. Hun bliver ved med, at tænke på sine forældres skænderier. Mens Sille sidder og tænker, står hendes klasselærer pludselig foran hende og spørger om hun hører efter? Sille nikker og siger, at hun

selvfølgelig hører efter. Pludselig ringer klokken ud til frikvarter og Sille rejser sig fra sin plads. På vej ud af klasseværelset, trækker klasselæreren Sille til side og spørger om de lige kan snakke sammen.

- *Hvad tror I, at klasselæreren vil snakke med Sille om?*
- *Hvad tror I, at Sille fortæller sin klasselærer?*
- *(Hvordan tror I, at Sille har det med, at klasselæreren trækker hende til side?)*
- *Hvad synes I, at klasselæreren skal gøre?*

Ude i skolegården finder Sille sin bedste veninde Maria. Maria og Sille har gået i samme klasse lige siden 1. klasse. De er ofte sammen henne i skolen i frikvartererne og nogle gange er de sammen efter skole. Sille kan bedst lide når de er hjemme hos Maria, men det er de ikke så ofte længere, fordi Sille skal følge Storm hjem efter skole. Sille kan nemlig ikke lide, at Storm skal være alene hjemme. Sille er nogle gange i tvivl, om hun skal fortælle Maria om de ting der foregår derhjemme?

- *Hvorfor tror I ikke, at Sille kan lide, at Storm skal være alene hjemme?*
- *Hvorfor tror I, at Sille er i tvivl, om hun skal fortælle Maria om de ting der foregår derhjemme?*
- *Hvad tror I, at Maria vil sige, hvis Sille fortæller om de ting der foregår hjemme hos hende?*
- *Tror I, at der er andre som Sille hellere vil tale med det om (end Maria)?*

- *Tror I, at det vil være nemmere at være Sille, hvis hun havde nogle at tale med det om?*

Silles forældre har altid drukket meget rødvin, det gør man når man er ude siger Silles mor. Sille synes nogle gange, at de lugter af øl eller rødvin, selv om de ikke har været ude. De lugter om morgenen, og når de kommer hjem fra kontoret om eftermiddagen. Når Silles far og mor er hjemme, skændes de meget. Når de råber af hinanden, siger de rigtig mange grimme ting, nogen gange siger mor at hun vil skilles. Når de skændes prøver Sille at ignorere dem. En aften ringer klasselæreren og Silles far tager telefonen. Sille er lidt i tvivl om, hvad hendes far taler med klasselæreren om, men hun kan høre, at hendes far bliver sur og irriteret og siger, at klasselæreren ikke skal blande sig og så smækker han røret på. Sille spørger sin far hvad han talte med klasselæreren om. Silles far svarer hende ikke, men går bare uden at sige farvel og smækker døren efter sig. Der går et par dage og så får Silles forældre et brev fra kommunen, hvor der står, at de skal til et møde med en socialrådgiver på kommunen. Sille får af vide af sin far, at hun skal med til mødet.

- *Hvorfor tror I, at faren bliver sur på klasselæreren?*
- *Tror I, at Sille har lyst til, at hun skal med til mødet? Hvorfor?*
- *Hvad tror I, at Sille skal oppe på kommunen?*

Da de tager til mødet på kommunen bliver de mødt af en dame som hedder Bente. Bente er socialrådgiver og det er hende, som de skal snakke med. Hun følger dem ind på et kontor, som hun fortæller, er hendes. Bente begynder at

fortælle, at hun gerne vil høre hvordan det går derhjemme. Hun siger også, at hun gerne vil tale med Sille. Hun spørger Sille, om hun vil tale med Bente alene eller om hun gerne vil have, at hendes forældre er med til samtalen?

- *Hvad tror I, at Sille har mest lyst til? At tale med Bente alene eller sammen med hendes forældre? Hvorfor?*
- *Hvad tror I, at Bente vil tale med Sille om?*
- *Hvad tror I, at Sille har lyst til at tale med Bente om?*
- *Hvad ville I gøre, hvis I var Bente? Hvad ville I spørge Sille om?*
- *Hvad tror I, at Bente kan hjælpe Sille og hendes familie med?*
- *Hvordan ville I hjælpe Sille, hvis I var Bente?*

Et stykke tid efter, at Sille og hendes forældre har været på kommunen begynder hendes farmor og farfar ofte at komme hjemme hos Sille og hendes familie. Det er noget, som kommunen har bestemt at de skal. Sille kan godt lide når farmor og farfar kommer, for så hygger de sig, de bager boller og ser film. Hvis Sille og Storm har lektier for, hjælper farfar dem med at lave dem. Silles farmor rydder nogle gange op og vasker noget tøj. Sille ved, at kommunen hjælper hendes far og mor med ikke at være så sent ude om aften længere, og at de lugter heller ikke længere af øl og rødvin. Sille og Storm synes, at det er blevet meget nemmere, at være derhjemme og de har det begge rigtig godt.

- *Hvorfor tror I, at Sille er glad for, at farmor og farfar er begyndt at komme i hjemmet?*

- *Hvad synes I, om den måde kommunen har valgt at hjælpe Silles familie på?*
- *Hvilken hjælp synes I, at Silles familie skal have?*
- *Afslutning spørgsmål:*
- *Hvad tænker I om historien?*
- *Hvordan tror I, at man kan få øje på børn, som har det svært derhjemme?*

Bilag 10: Perspektiver fra børnegrupper

De tre femte-klasser, hvor over halvdelen af de i alt 63 børn, selv havde erfaringer med de sociale myndigheder, bidrog med væsentlige pointer. Deres bidrag kombineret med perspektiver fra de fire interview med børn med sikkerhedsplanssager kom til at udgøre fundamentet i arbejdet med en nuanceret beskrivelse af barnets perspektiv i denne undersøgelse.

Følgende korte opsummering sammenfatter mange udsagn fra dialogmødet med de 63 børn:

En kommune

Måske hjælper kommunen med at få styr på tingene, hvis man har problemer derhjemme. En socialrådgiver sidder i kommunen og kan give økonomisk støtte, hvis familien ikke har så mange penge. De kan fx hjælpe med, at de kan få mad og blive boende i det hus, som de bor i.

At gå til samtale i kommunen

En voksen eller en ven skal hjælpe med at forberede et barn, inden en samtale med Kommunen. Du kan godt klare samtalen, men det er ikke sikkert, at der sker så meget. Det er vigtigt, at man får sagt til barnet, hvad man skal tale med barnet om.

At blive lyttet til

Det ville være rart at det blev lyttet til en, fordi det er generelt rart, når folk lytter til en. Man ved, at de lytter til en, hvis de kigger på en og virker forstående, svarer på, hvad man siger. De skal kigge en i øjnene, så man ved, at de lyt-

ter. Det er nok, at de lytter, der behøver ikke at være handling bag. Man skal føle, at de hører efter, når man taler med dem, at de ikke bare lader som om. Den voksne skal kunne forstå, hvad man mener, med det, man siger.

Mødet med kommunen

Det er et sted, hvor der er et betonhus med et par computere og borde. Et møde her må være fint nok, men det kommer an på, hvem man snakker med. Man er inde i en forholdsvis stor bygning, med et slags kontor med en dame eller mand, der har en computer, hvor man stiller spørgsmål og skriver det ned. Han sidder bag et bord, taler og stiller spørgsmål. Det er en masse mennesker, der sidder inde i et rum sammen, og det er rigtig kedeligt. Man er også lidt bange, lidt nervøs, fordi man jo kan komme på børnehjem.

Et godt møde med en voksen

At man måske for lidt at drikke, og man hygger lidt. Det er måske en god idé med slik eller et stykke frugt. At man ikke sidder med tom mave. At ham der sidder der ikke er streng og gnaven, men glad og frisk (den voksne). At man kan grine, det skal ikke være for alvorligt. Det skal være en voksen, der forstår en. Det skal være hyggeligt. Den voksne skal rigtig lytte til en og prøve at forstå, hvad barnets problem er. Det skal være noget, barnet har lyst til at tale om. Det er vigtigt, at vide hvad man skal tale om.

Børn der har det svært, kommer med idéer til, hvordan de kan få det bedre

Der må godt være nogen (en voksen), der kan hjælpe, så man ikke er alene om det (som barn). Man ikke sidder helt alene med det. Man må godt have nogen, der støtter en. Den voksne kan komme med flere idéer, og så kan barnet vælge den bedste idé, eller det kan give anledning til andre idéer.

Det er vigtigt, at den voksne lytter til en, men det er også vigtigt, at barnet bidrager til samtalen. Så den voksne gider at, hjælpe barnet. Den voksne kan godt give lidt idéer, men barnet skal også bidrage, for hvis det ikke sker, kan man som voksen måske tænke, at det ikke er så vigtigt. Det er vigtigt, at man tager en beslutning sammen.

Opsummering af skolebørnenes forståelse og reaktion på casen Sille

Sille føler sig svigtet, ensom, frustreret og sur på sine forældre. Hun tænker, hvorfor skal det lige være mig, der skal have den mor og far. Sille skal enten gå til kommunen eller tale med sine lærere. Måske skal hun også tale med nogen i sin familie, eller med sine forældre først. Sille drømmer om, at hun skal lave nogle ting med sine forældre ligesom de andre børn. Og forældrene skal være mere til stede. En mere normal familie, hvor de tager sig af deres børn. Måske kunne en anden forældre i klassen hjælpe. Sille er enten flow over det og siger ikke noget. Eller også ville hun sige, at det var hende, der skulle være den voksne derhjemme, når hendes forældre skændes. Klasselæreren skal snakke med forældrene eller spørge Sille, er der noget, de kan gøre for at hjælpe hende? Hvis de skal til et møde på kommunen, så har Sille ikke lyst, fordi hun er nervøs.

”Hun ville ikke, fordi åh nej, hvad sker der nu”. Hun vil ikke med, fordi hun måske skal sige noget, som forældrene ikke så godt kan lide at høre. Og måske kan få en negativ reaktion fra forældrene. Hun har ikke lyst til at komme med. Det er ikke rart at være med til et voksenmøde, som måske kan forandre ret meget. Bente (navn på socialrådgiver i casen) skal komme hjem til Sille en dag og besøge hende og for at se, hvordan det går eller måske give Sille en dagbog, så hun kunne skrive ned, hvad der skete. Sille vil

have hjælp til at løse problemerne hjemme og ikke komme i plejefamilie. Børnene afslutter casen med at sige, hvis vi var Bente (Socialrådgiveren i casen), så ville vi gøre:

- Det bedre derhjemme.
- Fjerne arbejdsbyrden fra forældrene.
- Få det sagt til forældrene: Det kan I godt gøre bedre. Foreslå hvem de kan tale med.
- Måske kunne mormor og bedstefar hjælpe med at sige, at det ikke var godt nok eller måske hjælpe til derhjemme.
- Spørge hendes gudmor, om hun kunne være der sammen med hendes lillebror.
- Flytte Sille og hendes bror til gudmor eller farmor i et stykke tid, til det blev bedre der hjemme.
- Sige at vi fjerner jeres børn, hvis I ikke forbedrer jer.

Skolebørnene formulerede tydeligt at de ønskede mere selvbestemmelse gennem mulighed for at vælge mellem forskellige løsningsforslag i beslutningsprocessen. Rammerne for møde og beslutning skulle være i orden og de voksne havde en særlig forpligtelse til at forberede barnet på samtalens form, indhold og varighed. I forhold til børnene i Historien om Sille, ville børnene strække sig langt med hensyn til støtte i hjemmet inden en anbringelse skulle komme på tale.

Respons fra nitten børn i alderen 8 – 16 år

Ingen af disse børn havde personlige erfaringer med de sociale myndigheder. De mente, at barnet i casen undlod at fortælle om sin hjemmesituation af frygt for forældrenes reaktion. Atten børn pegede på at børnene i casen skulle anbringes og et barn pegede på at børnene skulle adopteres.

Alle børnene pegede på betydningen af at det private netværk, i dette tilfælde bedsteforældrene, blev involveret og at børnene eventuelt kunne være hos dem.

På forskellig vis gjorde alle børnene opmærksom på, at de professionelle, lærerne og dem på kommunen burde have set at der var noget galt og reageret på det.

Derudover gav børnene følgende gode råd til projektgruppen i forbindelse med fremtidig dialog med børn:

- Tal i et sprog børnene forstår (*kald det noget andet end case, for eksempel en historie*).
- Giv tydelig information om hvad der kan og skal ske med udsatte børn, som dem i casen

Følgende illustrerer de nitten børns forståelse af og syn på casen:

Sammenfatning af en 12 årig piges syn på casen:

Det er svært at tro at det er en rigtig historie. Men jeg ved at det findes ”udsatte børn”. Sille og hendes brødre har det ikke godt, forældrene er uvenner. Det handler om udsatte børn. Meget om sådan hverdag, og efter skolen og at Sille handler ind. Jeg bemærker mest at det der med hvad forældrene gør, at de slår og hvad de siger. Det undrer mig at, de

der forældre ikke har tid til deres børn, det undrer mig også de ikke vil fortælle hvorfor farmoren ikke må se dem mere. Jeg synes Sille virker som en klog person, en som tager sig af brødrene når forældrene slår. Men jeg synes også at det virker som om hun skal gøre hvad der bliver sagt. Jeg tror jeg ville være sur og sige det til mine forældre, Sille gør jo bare hvad de der forældre siger. Hun er bange for dem. De forældre er onde og ikke særlig hjælpsomme, overhovedet ikke gode forældre. Det virker som de ikke har tid til børn, kun til øl og rødvin og arbejde. De vil jo aldrig hjælpe med lektier. Jeg tror at skolelæreren skal hjælpe dem med at snakke om problemerne. Lærerne kan godt føle at Sille ikke har det godt, tror jeg. Hvis det var mig ville jeg godt snakke med en lærer om det, måske snakke til forældremøder. Men jeg tror faktisk ikke de kommer, de der forældre, jeg tror de drikker og ikke har tid til det. Jeg tror ikke at Sille kan snakke med brødrene fordi de er for små, de begynder bare at græde og hun er også bange for sine forældre. Og de har ikke nogen i familien, for forældrene er uvenner med dem. Nogen skal hjælpe de børn med at komme væk fra de forældre.

Bilag 11: Sikkerhedsplaner i Roskilde Kommune – Procesplan, 2014

Procesplan, når forældrene har givet deres samtykke til familiebehandling i form af sikkerhedsplan jf. SEI § 52 stk.2 nr.3	
Myndighedsopgaverne	Proces
<p>1. Fase - Forberedelse Rådgiver og sikkerhedsplansgruppen mødes og udarbejder grundlagsmateriale for sikkerhedsplan.</p> <p>Sikkerhedsplanskonsulent er mødeleder og ansvarlig for processen og udarbejdelse af grundlagsmaterialet</p> <p>Rådgiver ansvarlig for øvrig sagsbehandling</p>	<p>Der udarbejdes en maping på baggrund af det eksisterende oplysninger i sagen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bekymringsudsagn • Fungerer • Vil se ske og sikkerhedsmål • Bekymringer skaleres og begrundes. • 1. møde med forældre og eventuelt tæt netværk. • 1. Møde med barnet forberedes • 1. møde med det professionelle netværk. • Interval for opfølgning

<p>2. Fase - 1.møde med forældrene</p> <p>Sikkerhedsplanskonsulent-en leder mødet og er kontaktperson for familie og netværk.</p>	<p>Afgørelse om sikkerhedsplan og foreløbig handleplan samt bekymringsudsagn og sikkerhedsmål og tidsperspektiv drøftes med forældrene.</p> <p>Det private netværk afdækkes med udgangspunkt i</p> <ul style="list-style-type: none"> • Netværkskort • Genogram <p>Det professionelle netværk afdækkes</p> <p>Det professionelle netværk defineres som fagpersoner, der er vigtige for barnet og forældrene.</p> <p>forældrene underskriver samtykkeerklæring – hvem må oplyses om og inddrages i sikkerhedsplanen.</p>
--	---

<p>3. Fase - første samtaler med Barnet</p> <p>Sikkerhedsplanskonsulent-en</p> <p>Formål er at etablere kontakt til og inddrage barnet. Dvs. orientere relevant om sikkerhedsplan, få indblik i barnets perspektiv på sikkerhedsplanen og hvordan/hvornår barnet føler sig i sikkerhed samt undersøge, hvem kan være barnets tryghedsperson i sikkerhedsplanen.</p>	<p><u>deer til metode:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Words and Pictures • De 3 Huse • Netværkskort • Genogram
--	--

<p>4. Fase - kontakt til det private netværk</p> <p>Sikkerhedsplanskonsulent- en er mødeleder og ind- kalder til mødet</p> <p>I samarbejde med sikker- hedsplansgruppens net- værksmedarbejder kontak- ter forældrene netværket og forbereder netværket på at blive inddraget.</p>	<p>Formålet er at det private netværk præsenteres for rammen omkring arbejdet med en sikkerhedsplan.</p> <p>Formålet er at kvalificere ”bekymringsudsagn” og ”undtagelser” og at familien får ejerskab i processen. Forældrene deltager</p>
---	---

<p>5. Fase -Første kontakt til det professionelle netværk</p> <p>Sikkerhedsplanskonsulent- en afholder mødet og informerer om sikkerhed- splansarbejdet.</p> <p>OBS I sager, hvor § 50 færdig- gøres under sikkerhedsplan- sarbejdet: Vær opmærksom på, hvordan der kan samar- bejdes mellem sikkerhed- splanskonsulent og rådgiver ift. rådgivers § 50, således at der ikke laves dobbeltar- bejde</p>	<p>Formålet er</p> <ul style="list-style-type: none"> • at det professionelle netværk præsenteres for rammen omkring arbejdet med en sikkerhedsplan • at kvalificere bekymringsudsagn og undtagelser og at familien får ejerskab i processen. <p>Forældrene deltager</p>
<p>7. Fase - planlægning af 1. netværks-møde</p> <p>Sikkerhedsplanskonsulent- en</p> <p>Der tages stilling til om barnet skal deltage på netværksmødet.</p>	<p>Planlægger mødet og udarbejder dagsorden, booker mødelokale, og indkalder deltagere.</p> <p>Uagtet barnets deltagelse inviteres barnets trykkesperson. Forældrene inviterer selv denne person.</p>

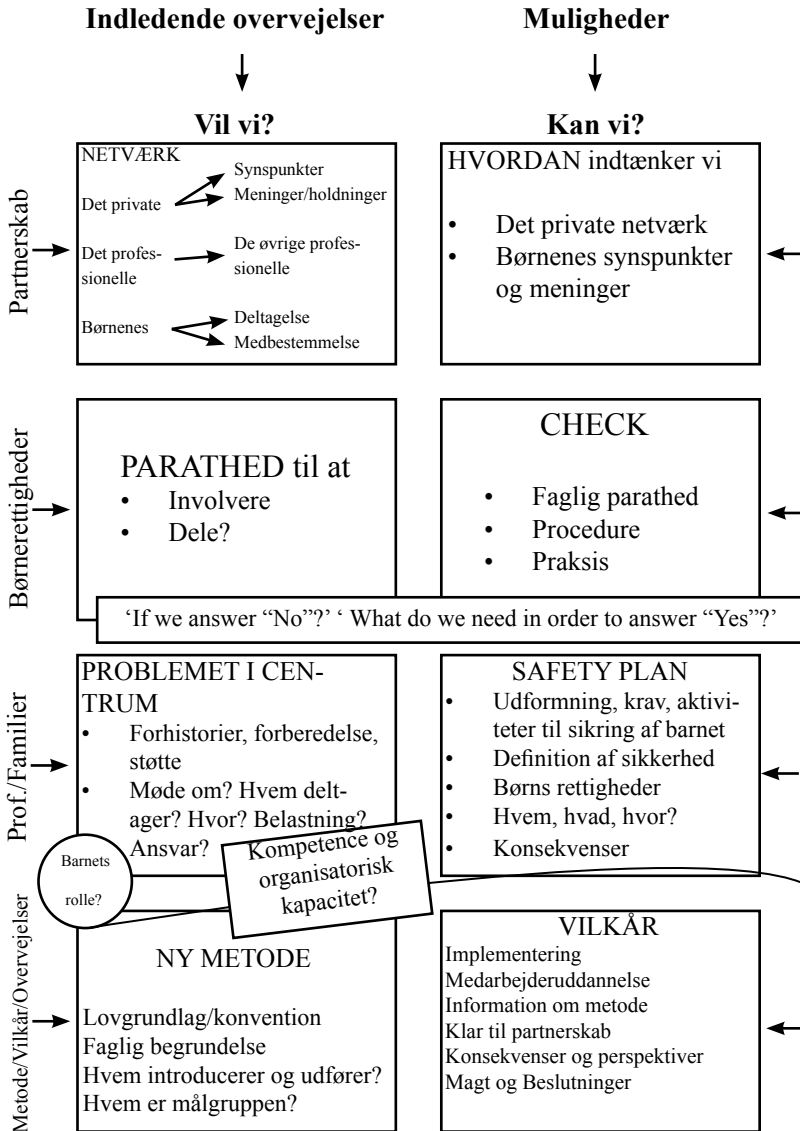
<p>8. Fase -1. Netværksmøde</p> <p>Konsulent og rådgiver deltager begge.</p> <p>Sikkerhedspanskonsulent er mødeleder, rådgiver er referent.</p> <p>Referat og sikkerhedsplan sendes ud til alle aktører, konsulent er ansvarlig.</p>	<p>Deltagerkreds:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barn evt. • Forældre • Privat netværk • Professionelt netværk • Barnets tryghedsperson • Rådgiver <p>Bekymringsudsagn og sikkerhedsmål præsenteres så det er forståeligt for både forældre og evt. børn. Det, der fungerer, er i fokus når der bydes ind på sikkerhedsmålene.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det private netværk inviteres til at bidrage til planen. • Det professionelle netværk inviteres til at bidrage til planen. • Rådgiver inviteres til at bidrage til planen, Rådgiver tydeliggøre de praktiske aftaler. <p>Skalering af bekymring Kontaktoplysninger udfyldes Dato for nyt netværksmøde aftales Sikkerhedsplanen skal endeligt godkendes af sikkerhedsplansgruppen.</p>
---	---

<p>9. Fase - Sparring med sikkerhedsplansgruppen Sikkerhedsplansgruppen Rådgiver inviteres efter behov.</p>	<p>Konsulent sparrer med sikkerhedsplansgruppen. Følgende skal drøftes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Godkendelse af sikkerhedsplan. • Skalering af bekymring.
<p>10. Fase - Præsentere barnet for sikkerhedsplanen</p>	<p><u>Ideer til metode:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Words and Pictures • De 3 Huse
<p>11. Fase: Planlægning af opfølgende sikkerhedsplans møde</p>	<p>Deltagerkredsen genvurderes af familien . Eventuelle ændringer i skemaet drøftes. Det vurderes, om der skal tages kontakt til nogle af deltagerne på mødet</p>
<p>10.Fase: Fase 4 – 9 gentages indtil sagen lukkes</p> <p>En sikkerhedsplan varer maksimalt 6 måneder</p> <p>Hver 2. måned evalueres og skaleres sagen i sikkerhedsplansgruppen</p> <p>Konsulent er ansvarlig for at bringe sagen til sikkerhedsplansmøde til</p>	<p>Formålet er at skabe progression ift. sikkerhed for barnet, løbende at vurdere sikkerheden for barnet og motivere, engagere og lære forældre, det private og professionelle netværk, hvordan de i fællesskab kan samarbejde om at skabe sikkerhed for barnet. Endvidere at barnet efter alder og modenhed får nye handlemuligheder, som kan medvirke til at barnet føler</p>

<p>genvurdering.</p> <p>Rådgiver deltager ved evalueringsmøder.</p>	<p>sig i sikkerhed.</p>
<p>11. Fase: Sikkerhedsplanen lukkes.</p>	<p>Vi afslutter familiebehandling i form af sikkerhedsplan når følgende forhold er gældende</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikkerhedsmålene er opfyldt • Familien over tid har demonstreret, at de har kunnet overholde aftalerne i sikkerhedsplanen og derved har skabt sikkerhed for barnet • Barnet kender sikkerhedsplanen indgående og føler sig sikker og tryk • Barnet er sikret tilstrækkeligt og bekymringsniveauet skales af sikkerhedsplansgruppen til 6 eller derover. • Sikkerhedsnetværket skal vurdere, at planen fungerer, og være villige til at forsat at agere som sikkerhedsnetværk <p>Eller</p> <p>Når sikkerhedsplanen ikke kan imødekomme barnets behov for sikkerhed og barnet er i åbenbar</p>

	risiko at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af utilstrækkelig omsorg eller overgreb.
Alle sikkerhedsplaner forelægges visitationsudvalget efter at foranstaltningen er lukket.	

Bilag 12.1: Model for refleksion - i arbejdet med børnefamilier i udsatte positioner

Bilag 12.2: Model for refleksion - i arbejdet med børnefamilier i udsatte positioner

